

M. II, N. 7.

Sėvynė

organas
S. L. A.

Sėvynė
Mokslas
Literatūra

In mokslų ir mokslų su norais placiais!
Jis angų garbės atdarys!
Jis vardų Lietuvių apdengs spinduliais!
Jis mūsų didvyrių lopsys! —

HARPER ENG. COLS. O.

Liepos m.

1897 m.

Entered as Second class Matter at the Post Office at Shenandoah, Pa.

Tėvynė

Organas S. L. A.

Pilniems Susivienijimo Liet. Am.
sanariams siunčiasi dykai,

ne sanariams Susiv. kasztuoja 50c.
ant metų,

in Europą 50 kapeikų arba 1 mar-
kę su prisiuntimu in parubežę.

Prekė Apgarsinimų.

1 colis vieną kart ant 1 szpaltos 1 dol.

1 colis per metą — — — 8 dol.

Pinigai už apgarsinimus turi but
prisiusti isz virszaus.

Tėvynė

Official paper of the Lithuanian
National Alliance. Published every
month.

— AT —

119 E. CENTRE STR., SHENANDOAH, PA.

Has the largest circulation of all
lithuanian publications in the United
States of America.

Subscription only 50c. a year.

Rates of advertising.

1 inch once — — — — \$1.00

1 inch a year — — — — \$8.00

Terms: pay in advance.

Pinigus ir rasztus į „TEVYNES“ rėdystę reikia siųsti ant „Susiv.“
prezidento vardo.

LIETUVIŲ LITERATŪROS
CENTRALINIS ARCHYVAS
Brooklyn, N. Y., U. S. A.

Literatizska Dalis

SUDNA DIENA.

Giesmė antroji.

Tąsa.

Nes negalim czion nieko brangesnio turėti,
Kaip daryt gerus darbus ir aszaras lieti.

* * *

Terp tos baisios iszgąsties sudo atminimo,
Neszu Tau, Dieve, karsztą dvasios sutrynimą
Jausdams szirdies iszganstį pirmai nedatirtą,
Teikies priimti, Vieszpatie, žadėjimą tvirtą,
Tenais jijį neszu Tau, kur szventnyczių vietos,
Kurios yr ant debesų augsztybių padėtos.
Tos toliausios pasaulės krasztus tur už sienas, —
Dieve, Tavo galybės nedatirs nė vienas.

* * *

Tu, kuris tvirtoj' vietoj augsztus kalnus kloji,
Kursai visą pasaulę ant rankų neszioji,
Kurs vienu noru stengi vandenis iszlietus,
In liepsnas paversti arba in akmenis kietus;
Prie Tavęs keliu maldą asz žmogus vargingas,
Meldžiu puldams ant kelių: Pone maloningas!
Vėjams liepk mano sunkias kaltes iszneszioti,
Užmirszk, neduok man duszią ant sudo prastoti.
Žinau, jog esmi dulce! o Tu, — Visgalingu!
Pažvelgk savo malone ant manęs vargingo,
Tegul mano geidimai rimsta suvaldinti,
Norint Tau juos uždegti, arba užgesinti;
O kad szirdij kietoje pasikels rustybė,
Tegul pykstu, ir apverkiu pats savo kaltybę,
Ir artymą varguose skestantį regėdams,

LIETUVIŲ LITERATŪROS
CENTRALINIS ARCHYVAS
Brooklyn, N. Y., U. S. A.

Tuojaus duodu pagelbą jo pasigailėdams;
Kas tas yra, kurs žaliai pavasarį taiso,
Kaip kad galvą panaitės vainikas apkaiszo?
Kas insako vasarai sziltai atsikeisti
Ir saulei skaisczyą szviesą ant szios žemės leisti?
Kas tas pievas ir daržus žiedais apsodina,
Kurie veidą padorios merginos dabina?
Nog ko kas metas nauda isz laukų mums plusta,
Ir medžių szakos vaisiais apsunkintos lužta?
Nog ko tai pilnai klėtis rudenij prikraunam,
Ir darbus baigiant szaltį kožną metą gaunam?
— Nēr szis daigtas dovana karaliaus ar caro,
Patsai Diev's tik tą didį stebuklą padaro.

*

*

*

Tegul kiekvienas daigtas, ką galim regėti,
Mokin', kaip Visogalį reik' Dievą mylėti,
Kad girdžiu, jurės vandens užauja inszėlę,
Nog smarkaus vėjo blaszkos vilnys pasikėlę,
Kaip dangus velk' ant savęs tamsią aszatinę,
Žmones gasdina žaibai ir skaudi graustinė;
Tegul man szventą baimę in szirdį invaro,
Ir nog žemiszkių geismų jos norą uždaro,
Kad regiu žalia žemę žiedais prisvaidintą,
O dieną nog szviesybės saulės padabintą;
Tegul tokie stebuklai kel' Dievo malonę
Ir kas valanda Anam duoda dėkavonę.
Kad mano buvis butu ant žemės vargingas,
Ar but auksu, sidabru, gėrybėms garsingas,
Ar graužtu manę skausmas, ar rupestis pjautu,
Ar szirdis pasilinksmint kad nekaltai gautu;
Asz visados atminęs visus darbus savo,
Pražangią dvasią kelsiu prie malonės Tavo.
Kada nusztis terp savęs neprieteliai gavę,
Vini taikos, o kiti vis neliau' rustavę,
Kad Dievs ramų jiems laiką teikeis dovanoti
Ir po kekėms vynvuogių linksmi leip' buvoti;
Jam garbė už tat, per Jį vislab svieta mainos,
Nog Jo szlyksztus priklumai ir linksmių dainos.

Jis patsai mums duod' viską, Jis krumas kerėtas,
Per Jį ziedais ir vaisiais padabintas svietas;
Jam liepiant sujud' jurės, draudžiant szėlt paliauja,
O smerties skudrus dalgis rodant viską pjauja.
Kad nežut' karalystės, Jis anas užlaiko,
Ir nesyk rėdus žmonių net nedorų laiko;
Per sudą ne viena ponystė prazuvo,
Kuri senovės laikuos garsi szlove buvo . . . . .
Tai apsvarstę, niužmirszkim, kad rytą kiekvieną
Nog jo garbės ir szlovės pradėtumem dieną;
Pirmi žodžiai mus Jamsiams tegul garbę byla,
Kad kyl' saulė ir mūsų jausmai tegul kyla,
O kad isz augszto kaitrą pajausi didesnę,
Tegul jauciam ir szirdij malonę karsztesnę;
Kada gi žemę tamsa matysimę tiestą,
Ir tad mūsų liežuvis lai Jam garbę giesta.

* * *

Kad akims žmogaus saulės szviesybė prazusta,
Kad pasaulės szios skliautas tamsumose plusta;
Kada dangų aptrauktą matom nakczia juoda,
Tai visgalybę Dievo mums atmyti duoda,
Kaip tad kunas mus rimsta, norint pailsintas,
Kad žiedras dangus buna, žvaigždėms apsodintas,
Kad žemės plotai liekas tamsybėms apkloti,
Tad szirdis mėgst po puikų vakarą klejoti,
O duszia tik budama ant lauko,
Po mares gerų mislių nors svajonėj plauko.
Kaip saldu tad stebėtis in dangų žvaigždėtą,
Ir keliant savo duszią per meilę ugnėtą,
Ten nusikelt, kur gyven' Dievas Visgalingas,
Ten Jį karsztai szlovinti per maldas garbingas,
Idant isz augszto sosto danguje padėto,
Teiktusi ant mieganczio paveizdėti svieto.

* * *

Ar tai ne Tu, isz kurio valdzios nedatirtos,
Dreba dangus ir žemė, skyla uolos tvirtos, —
Praszau mano geidimus teikeis užgesyti,
Ir prieszingus jų pradzioj' norus apstabdyti.

Tu, kurio žodis jurių szēlsta nudraust stengia,
Nog kurio valdzios niekas prasikreipt n'instengia,
Suvaldyk kuną, dusią man neduok prastoti,
Ir nog sunkių kaltybių teikeis uždaboti,
Izmokink, kaip iszpuola man vargus kentēti,
Ant bēdų ir gerovės vis vienaip veizdēti.
Ar vargsiu, ar linksmybę su kuomi vartosiu,
Tarpe anų nog Tavęs, Dieve, neatstosiu
Tegul maldos szventosios visad iszsipildys,
Ir tegul geras viltis duszia mano szildys.
Teikeis szirdį prie dangaus gērybių patraukti.
Ir duok man užmokēstį amžiną sulaukti.
Bukie pastaroj dienoj, sudžia, maloningu,
Tegul mūsų negąsdins atvērimas kningų.
Tegul gausim nog Tavęs padėjimą brangų,
Ir drauge su Aniuolais paregēsime dangų!

(Galas Giesmės Antrosios).

Žentas dėl parodos.

Komedija I akte.

Lenkiskai rasė J. Blizinskis, lietuviszkai vertė Selimas.

(Pabaiga).

MOTIEJUS.

Tuojau!... asz, ar žinai tamista, abudu tėvus pažįstu labai gerai, nors prisipažinsiu tamistai, nesitikėjau juos sutikti czionai. Visai nežinojau, kad pirko dvarą czia, o pagaliau, jis pirmiau vadinosi stacziai Kiksas, tik-tai kaip tapo dvarponiu, persikrik-sztyjo į Kiksavyczių.

ŽMUDZKIS.

Bet kas man tas rupi?

MOTIEJUS.

Tuojau! matai tamista, jie turėjo mieste karcziąmą „po Gaideliu“, o asz buvau zahl-kelneriu „po Gulbe“, taigi isz to pasipažįstame.

ŽMUDZKIS.

A! prietelis namų... tai dailu!

MOTIEJUS.

Teip... truputį... nors buvome lyg ant politikos, nes Bonkaicziai su jais pykosi.

ŽMUDZKIS.

Kas vėl do Bonkaicziai?

MOTIEJUS.

Mano gaspadoriai isz po Gulbės.

ŽMUDZKIS.

Gulbė.... gaidelis.... Bonkaicziai.... na, sze tav! ir tai tokiose meiliose sąlygose augo szita mergaitė?

MOTIEJUS (nugirdęs).

A! buvo pensijoje, asz tai, matyk tamista, pažistu nog tiek.... Taigi ant pamato senos pažinties, kalbėjau apie ją katik su sene, (arti), prisipažino man, kad turi didelį norą iszleisti ją už vyro.

ŽMUDZKIS (nekantriai).

Ar mislyji sukti apie ją? (į szalį)
Kaip isz czia isztrukti.

MOTIEJUS.

Kaip tai, lyg asz? cha, cha, cha... tamista juokiesi isz manęs — pirmuciausia: per augszti slenkscziai.... dabar jie dideli ponai, magnatai! o paskui.... (tyliai) turiu tamistai prisipažinti, kad esu vedęs.... tiktai nenezioju žiedo, nes pasitaikė toki nelaimė, kad.... Oi, kad tamistai pasakycziau visą tą istoriją....

ŽMUDZKIS.

Dovanoju tav, neesu akyvas jos.

MOTIEJUS.

Visados ponas gali suprasti, kad apie manę czia nėra visai kalbos, nes kad ir nebutų to, tai kurgi asz driscziau užkirsti tamistai kelius.

ŽMUDZKIS.

Užtat pradėk nuo to, kad duok man pakajų, ir eik sav.

MOTIEJUS.

Tuojau, bet kaipgi ponas nori pa-
baigti su tuo interesu?

ŽMUDZKIS.

Misliju, kad tav galva apsisuko, ir praszau tavęs, eik sau po velnių! (stumia jį laukan).

MOTIEJUS.

Tai ponas susimislyjei?

ŽMUDZKIS (kaip augszcziau).

Ale niekados nemislijau.

MOTIEJUS (nusistebėjęs).

Teip? (į save) tai jau asz lyg teip kvailas bucziau, po kokių gi velnių czia atvažiavome? (iszcina).

Scena keturiolikta.

ŽMUDZKIS, (paskui) ANUPRAS.

ŽMUDZKIS (vienas).

Kaip isz czia isztrukti teip, kad niekas nematytu? be abejo manę dabos ir tėtis ir žydas, ir neieis teip lengvai, o turiu, buk kas buvę.... (eina in gilumą ir žiuri per stiklines duris).

ANUPRAS (ineina isz kairės pusės, iszima isz kiszeniaus popieras, in szalį).

Yra pats, puiki proga.... tiktai ar tai jam tuojau parodyti, ar ne.... gal tai neiszpuola.... e! pamatysime! (kiszta popieras atgal in kiszenių).

ŽMUDZKIS (in szalį).

Ten vaikszczioja tas valkata su kasžinkokia bobelka, turbut tai mamytė (grinždamas in prieszakį scenos, patėmyja Anuprą, kurs jam klo-niojasi). A, ir czia vėl.... kasžinkoki nauja figura (balsiai). Ar tamista czionyksztis?

ANUPRAS.

Beveik teip, kaip ir czionyksztis.

ŽMUDZKIS (in szali).

Snukis gan simpatizkas ir sukeliantis užsitikėjimą — a! ar tai kartais ne jis užkariavo szirdį mergszės? tas labai gali buti (balsiai). Taigi tamista neesi czionyksztis, bet teip lyg juo butum. . . . tai jau suprantu.

ANUPRAS (in szali).

Ką jis supranta?

ŽMUDZKIS.

Tamista esi insimylėjęs in Elvirą, tiesa?

ANUPRAS (in szali).

O jis isz kur žino?

ŽMUDZKIS.

Ir ji tamistą teippat myli?

ANUPRAS (laimingas).

Kas tamistai apie tai pasakė?

ŽMUDZKIS.

Ji pati.

ANUPRAS (kaip augszcziaus).

Negali buti.

ŽMUDZKIS.

Turėsi tamista gerą paczią.

ANUPRAS (kaip augszcziau).

Teisybė? (nuoszirdžiai spausdamas ranką). Aczių tamistai.

ŽMUDZKIS.

Nėra už ką. . . . tas tamistai teisingai priguli.

ANUPRAS (kaip augszcziaus).

Dar syki nuoszirdžiai dėkavoju — tikėk man tamista, kad mano dėkingumas. . . .

ŽMUDZKIS (tyliai, guviai).

Ar negalėtumei jo parodyti tuojau.

ANUPRAS.

Kaip tai?

ŽMUDZKIS.

Del labo Elviros ir tamistos reikalauju iszsprukti isz czia teip, kad manęs niekas nematytu, ypatingai tas žydas, kurią czia radau.

ANUPRAS.

A! tai tamista nori jam szposą iszkrėsti, tai puiku, nes tai didelis szelmis! taigi tamista lyg norėtumei iszvažiuoti isz czia visiszškai; teip?

ŽMUDZKIS.

Teip.

ANUPRAS.

Gerai, puikiai. . . . tai iszeik tamista per szitą kambarį į sodą, (rodydamas į kairę), per sodą tamista dasigausi prie kalvės, stovi tamistos vežimas.

ŽMUDZKIS.

Vežimu iszvažiuoti negaliu jokiu budu, turiu priežastis, kurios turi pasilikti paslapczia, bet ar neturi tamista kartais kokio arklio.

ANUPRAS.

Turiu, turiu! ten stovi pririsztas prie tvoros už sodo. . . . gal tamista matei?

ŽMUDZKIS.

A! tai tamistos? paskolink man jį ant poros valandų, kad tik dasigauzcziau į miestelį — duodu tamista žodį, kad jį tuojau isz ten sugražinsiu per tikrą žmogų.

ANUPRAS.

Nesibijau, jukgi tamistai tikiu.

ŽMUDZKIS.

Taigi czia? (eina prie durų po kairei, Kiksavyczia su Sruoliu ineina isz savo kambario. Žmudzkis greitai deda prie nosies skepetaitę ir sako Anuprui). Pasakyk, praszau tamis-

tos, kad kraujas pradėjo man bėgti iš nosies.

SRUOLIS (in szalį, Kiksavyčiai).

Žiūrėk tamista, kaip jis jam gadi-
na galvoje.

KIKSAVYČIA.

Ką jis čia su juo veikia? kur pasi-
dėjo Elvira? palikau juos jukgi sy-
kiu... turbūt nuėjo in savo kamba-
rį (iszeina in deszinę, paskui jį Sruo-
lis).

ŽMUDZKIS.

Acziu tamistai, ir sudiev (iszeina
skubiai in kairę).

Scena penkiolika.

ANUPRAS, (paskui) KIKSAVYČIA,
ELVIRA, (paskui) KIKSAVYČIENE,
MOTIEJUS.

ANUPRAS (vienas).

Tai koks geras žmogus, o asz jo
teip bijojau, ką tai baimė gali pada-
ryti! (po valandai). Bet kaip tas pa-
sidarė, tai asz negaliu suprasti. —
Jukgi jis čia dovanai nevažiavo. A!
jau žinau! be abejo Elvira jam iszrė-
žė visą teisybę, ir pamatė, kad čia
neturi ką veikti... O, kas tiesa, tai
tiesa, kad tai smarki mergaitė — na,
bet visgi tai gražu isz jo pusės...
kaip tai jis isz geros szirdies, be jo-
kio pavydo pusakė, kad mes mylimės
— labai geras žmogus!

KIKSAVYČIA (isz deszinės pusės, ves-
damas Elvirą).

Ką tu bėgi nuo draugystės?...
kaip gi tai? ką sveczias pamislys apie
tavę, kad už peczias užauginta,
ar ką?

ELVIRA (supykinta).

Tėtis pasiryžai kiba manę kompro-
mituoti.

KIKSAVYČIA.

Te, te, te, mislyji kaip atsiliepsi
augštai, tai jau asz tavęs
klausysiu? daryk teip, kaip liepiu, ir
galas! (dairosi) kur jis pasidėjo? ką
tik čia buvo.

ANUPRAS.

Kraujas prasimuszė jam isz nosies,
ir iszėjo in sodą.

SRUOLIS (kurs inėjo paskui juos).

In sodą?

KIKSAVYČIA (netikėdamas).

O apie ką tamista teip su juo sne-
kėjai?

ANUPRAS.

Apie szį bei tą... tai yra labai
geras žmogus, pasakė man truputį
apie szitą žydą (rodo in Sruolį), pasi-
rodo, kad tai yra pauksztelis, su ku-
riuo reikia buti atsargiu...

SRUOLIS (laikydamasis vis už
Kiksavyčiaus.)

Kokį truputį? ir tai gali buti tei-
sybė!

KIKSAVYČIA (supykęs).

Pone Guzai, perstok tamista nors
sykį kisztį savo nosį in mūsų nami-
nius reikalus, labai meldžiu.

ANUPRAS.

Pavelyk tamista man....

KIKSAVYČIA (dar labiau supykęs).

Kas man ten!

SRUOLIS.

Norėjo manę muszti!

KIKSAVYČIA.

Arba ir tas! avanturas daryti mano
locnuose namuose, muszti žmones!

ANUPRAS (pakeldamas irgi balsą).

Bet ką tamista jo klausai, tai pa-
tentuotas apgandinėtojas!

SRUOLIS.

Gera! kad turiu liudinikus — visi girdėjo, kaip jis manę kolioja.

KIKSAVYCZIA (supykęs, trempdamas kojomis).

Pone Guzai! kas tai vėl?

ELVIRA (užspausdama ausis).

A! Jėzus, Marija! kas per scenos! (nori iszeiti).

KIKSAVYCZIENE (ineina greitai vidurinėmis durimis, paskui ją Motiejus).

O tai graži istorija, tai bus, kaip mus paims ant liežuvių.

KIKSAVYCZIA.

Kas pasidarė?

KIKSAVYCZIENE.

Teip dailiai priėmėte sveczią, kad net pabėgo, man net nepersistatęs.

SRUOLIS.

Kaip jis galėjo pabėgti?

KIKSAVYCZIA.

Kur? kaip?

KIKSAVYCZIENE.

Ant arklio pono Guzo.

SRUOLIS.

Ant arklio! (bėga laukan).

KIKSAVYCZIA.

Pono Guzo!

KIKSAVYCZIENE (rodydama in kairę).

Žiurėk! dar matyt isz czia.

KIKSAVYCZIA (bėga in priėngi, žiuri in kairę ir po valandai grįžta susiėmęs galvą).

KIKSAVYCZIENE.

Teip! raus dabar sau plaukus, ne daug tau isz to ateis.

KIKSAVYCZIA (nusiminęs).

Kaip tai pasidarė.

KIKSAVYCZIENE.

Ar asz žinau? vaikszeiojame sau po sodą su Motiejum, o czia žiurime....

KIKSAVYCZIA.

Su koku vėl Motiejum?

KIKSAVYCZIENE.

Nematai? senas pažistamas.

MOTIEJUS (kloniojasi).

Jukgi tai kelneris Bonkaiczių, pažistu jį dabar.

KIKSAVYCZIENE.

E! jau seniai ne kelneris, nežinai, paskiau pasakysiu. Taigi žiurime, o czia ...

SRUOLIS (grįždamas).

Nuėjo! pabėgo! lekia kad net dulka paskui jį! kas tai yra? (staiga pribėgęs prie Kiksavycziaus, rodo ant Anupro). Tai jo darbas! jie susiuostė!

KIKSAVYCZIA (Anupru).

Ant tamistos arklio nujojo.

ANUPRAS (Sruoliui).

Liepė tau klionotis ir pasakyti, kad tavo akys jo daugiau neberegės.

SRUOLIS.

Ką! jis man tokią sztuką padarė? tokį apgavimą? ir tai bajoras yra! tai bajoras! didelis ponas! czebatuose vaikszeioja, o basą jį pažinsi! nevidonas! jis man kaitas du tukstancziu rublių, ir man žadėjo atiduoti isz kraiczio.... o dabar isz kur asz juos gausiu? isz kur paimsiu? ai, ai! (puola ant kresės).

KIKSAVYCZIA.

Kaip tai? tai tu norėjai parduoti man vienatinę dukterį kasžinkokiam nusūsėliui?

SRUOLIS.

Niu, ką tamista mislijei, kad gausi tokį, ką butų iš didelės familijos ir ką turėtų milijonus? Kas man dabar sugražins pinigų?... asz juos turiu turėti.... asz be to iš čia neiszeisiu, nepasijudinsiu nė ant vieno žingsnio, suprantate?

MUTIEJUS (blaszkia jį in priesakį scenos).

Eik po kvarabų!

SRUOLIS (išsigandęs, visus aplenkdamas iszbėga per vidurines duris).

ANUPRAS (juokdamasis).

Palaukk, laukkgi! kur skubiniesi? asz tau atiduosiu.

Perpraszau tamistas už jį, bet tai ne mano kaltė — žydas, visados žydas — sudiev visiems! (kloniojasi ir iszeina paskui Sruolį).

Scena szeszolikta.

KIKSAVYCZIA, KIKSAVYCZIENE,
ANUPRAS, prie paczios pabaigos
SRUOLIS.

KIKSAVYCZIENE.

Esame susikomprotavę!..... kaip Bonkaicziai dažinos, tai bus (puola ant kanapos). Ach!.... ach!.... negerai man.... (iszima isz kieszieniaus popierosą ir dega Anuprą, kurs norėjo bėgti paskui Sruolį, sulaikė Elvira ir kalbasi su juo pas langą. Kiksavyczia žiuri in juos isz pantiurų — isz jo veido matyt, kad nežino ką daryti — trina kaktą ir kaso galvą — po valandai Kiksavyczienė atsistodama). Jaucziu, kad man tulžis nusilies (vaikszečioja rukydama).

(Pabaiga bus).

ŽVIRBLIS.

Isz angliszko vertė Andrius.

Sugryžau asz isz medžioklės ir gailestingai czirpdamas, metėsi duvaiksztinėjau takais po savo sodną. „Turtas“, mano medžioklės szuva, bėgo priesakije manęs.

Staiga jis sustojo, užtiko jauną žvirblelį su geltona pagurkle, užsiwertusi ant galvos. Buvo anas iszpucles isz lizdo ir gulėjo be pasijudimo ir spėkų ant žemės, su savo mažais, jaunais sparneliais iszsklėdusiais. —

Szuo priėjo prie jo iszpalengvo, kuomet staiga senas žvirblis, su juoda krutine, purptelėjo isz szalij stovinczio medžio, krito kaip akmuo tiesiog po nosia szunies ir su pasziurpsiomis plunksnomis, nusiminusiai ir

syk akivaizdoj atviro czauszkanczio snukio. —

Mat jis atėjo apginti savo mažyczio, aukaudamas savo locną gyvastį. Jo mažas kunas visas drebėjo, balsas buvo užkimęs, buvo jis mirtinoj' kovoj', aukavosi....

Szuo jam turėjo iszrodyti milziniszku baisunu. Bet nežiurint ant to, jis nepasiliko savo nepavojingoj' vietoj', ant augszto medžio szakos.

Narsumas, dinesnis negu jo paties valia, privertė jį nusileisti.

„Turtas“ stovėjo ramus ir nusigręžė szalin.... rodėsi, lyg kad jis teipgi atjautė tą narsumą. —

Asz paskubinau paszaukti nusimi Meilē, asz užtēmijau, yra stipresnē
nusi szunį atgal ir nuėjau szalin su negu myris ar baimē myrio. Meilē
jausmu „guodonēs.“ viena tik palaiko ir gaivina visus. —

Teip, nesijuokite! asz jaučiau guo- Su meile giminiszka riszasi meilē Tē-
donę del to narsuno, mažo paukszte- vynēs.
lio ir gilumo tėviszkos meilēs. —

I s z g a m o s .

Pareikstelis.

Paraszė J. Jonas.

Del lietuvio nēra ramesnēs szalies, Smagu buvo anksti kēlus atsikvėpti
kaip Lietuva jo tėvynē! Žalios tyru ryto oru.

oszenczios girios, miszkai ir gojai. Viena rytą, atsikēlęs su auszros
Platus laukai, lygus kaip stalas, ap- tekėjimu, prirengiau meszkerę ir nu-
arti, apsėti, iszkaiszyti triobēsiais ir ējau į paupį. Norėjau tą dien pare-
sodais. Pievos ir lankos žaliuojan- gėti tolesnę to kraszto apygarde, sē-
czios, siubuojanczios, apriestos, lyg dau in laivą ir upės sriove pasileidau
sidabro diržais, sriaunioms vagoms pavandeniui.

upelių, — kas gal buti dailesnio ir Rytas buvo tykas, kaip visi pava-
mielesnio už Lietuvos girias, laukus, sario rytai Lietuvoje. Karklynuose
upes ir pievas? tik, kurie kaip vainiku apriečia abu
upes pakraszeziu, cziulbėjo laksztin-
galos Už karklyno parugėje griežē
griežlė, o ties kaimu, kitoje upės
pusėje, naktigonykai, jodami namo
arklius, dainavo linksmą rytmezio
dainą. Isz vandenio kilo garas, žu-
vys maudēsi atvėsusioje sriovėje, bet
kabyt nekabino.

Kalva, ant kalvos matyt dvi senos Už keliolikos varsnų nog namų pri-
suliakę puszys — tai kaimo kapinēs. plaukiau salą, apklotą margais ak-
Myliu asz tavę Lietuva, ir niekad menėliais ir žvyriumi, sunesztu, tur-
nepaliaunu gaivinęs tą mislį, kad but. pavasario tvanu — ten apsisto-
daisi, nors ant senatvės, pargrįzsiu jau, pritraukiau laivą prie kraszto,
į savo szalį ir nors senus, iszsekusius užmoviau ant meszkerės naują slięką
kaulus savo sudēsiu ant kapinyno pri- ir ketinau mėginti laimēs.
gimtojų žemelėj. Ale daug lietuvių
yra, ką užmirszta savo tėvus ir savo sėsėsi placzios pievos, tikt toliaus kiek
tėvynę. buvo matyt dirvos, azia, kelias, o
prie kelio stovėjo aprukusi bakužē.

Buvo giedrios pavasario dienos, Man besidairant isz bakužēs iszėjo
kada asz, dar budamas Lietuvoje, sena mocziutē, prisiartinusi prie tvo-

svecziavausi kartą pas savo pažysta-
mus ant Szeszupės kranto. Apielin-
kē puiki, sodyba didelē, namai tur-
tingi, o naujos stubos, kaip laivas
tarpe vilnių, skendėjo tarpe žydin-
czių savo medžių: obelų, griuszių,
slyvų ir vysznių. Paukszteliai savo
cziulbēsiais iszryto miegot nedavē —
cziurszkėjo visuose sodo kampuose.

ros pažiūrėjo į dirvą, atsigrįžo atgal, užrakino grintelę ir paėmusi nuo kiemo stagarą, pamažėli, takeliu, leidosi žemyn į paupį. Apsivilkusi buvo sena pakulnio jopele, apsisėgusi apibrizgusiu andaroku, apsigaubusi raudona marszkone skepeta. Galėjo turēt jau per 70 metų. Pecziai jos buvo sulinkę, veidas surauktas nog vargo, o basos kojos ir rankos buvo suskilę nog vaiksčiuojimo ir darbo.

— Ko teip, mocziute, jieszkai — užklausiau jos, matydamas, kaip dairėsi po pakrantę — ar žasiukų?

— Žasiukų, vaikeli! purvas juodasis, vis bėga į vandenį... Ar neiszbaidytum tu juos, dobilėli, į krasztą?

Paangę, padaiguoti jau žasukai, po vadovyste penkių ar šeszių senių žasų, maudėsi karklyne, kitoj pusėj upės. Asz sėdau į laivą ir pradėjau baidyti. Pagasdinti, anie isz karklyno iszlindo, gyrksėdami perplaukė per upę, ir, iszlipę ant smiltinio kranto, plesdendami sparnais ir svyrudami, greit bėgo į pudymą.

Asz ir iszlipau. Ant kranto stovėjo jau ir pats piemenukas — be kepurės, lyg lauko dobilas; apdegęs saule ir parudavęs, lyg paupio akmuo; rankos ir kojos, nelyginant pudymas ant kurio ganė, suskilę, lyg gervių snapais sukaptos. Isz suskilusių kojų plyszių srioveno kraujas. Kaip kur kraujas jau buvo sukrekėjęs, liko tikt gruoblėti szaszai. Piemenukas verkė. Senutė, priėjusi prie jo, glostydama jo geltonus parudusius nuo saulės plaukus, jį ramino.

— Neverk, maželi, — kalbėjo — szį vakarą, ateisi, asz tau kojales sziltu vandenėliu numazgosiu, vais-

tais, smetonėle ant nakties aptepsiu, neverkie....

— Ar tai sunus, mocziute, ar anukas? — paklausiau.

— Anukas, karvelėli! turiu ak ir du sunu, bet jau tie dideli. seniui arupinti, in margą svieta iszleisti, o szits dukters; geras vaikas, tikt dar mažas, nepagano, tai kankinamės abudu, nors asz ir jau, ve, sena, nepaeinu, — guodėsi senutė ir iszpaakojo man visus savo vargus, kokius kentė.

Pirmiaus ji gyvenusi pas gaspadorius, ant kampo, toj pat grincioj, ką ir dabartės, su žentu. Žentas buvo kriaucziumi, tai ją su duktere maitino, bet priesz porą metų mirė, ir dabar juodvi gyvena tikt dvi-vieni: žiemą abi verpia, o vasarą duktė einant in dvarą dirbti, vaikas gano....

— Isz to — girdi — ir maitinamės, nors elgėtauti ant senatvės nereikia.

— Na o sunus dabar kur, ar nē nepagelbsti? — klausiau.

— O, vaike, tai ilga pasaka. Sunus ponai. Kitasyk mat mes turėjome namus, szeszesdeszimts margų lauko, turėjom dar ir pinigų, — vaikai, nekas, ir pabaigė.

— Kaip pradėjome vaikus leist in iszkalą, atvažiuodavo, budavo, prabaszcius, ateidavo iszkalos mokytojas ir vis gundė, kad leistumem abu in mokslus: tik leiskit — girdi' — tik leiskit, vaikai turi ukvata, in mokslą imasi, o jus in namus paimsite žentą.

Pasiukvatijome ir, pasirodavoję su tėvu, atidavėme in gimnaziją, beveik abu pavymu. Ir ką? matai, jie mokslus pabaigė, iszėjo in ponus, viens yra kunigu, kits ponu daktaru, o mes per juos tik in skolas insivarėme.

— O kaip jų, mama, pravardė?

— Ką asz galia apie pravardes, ko jau mes ten pas juos vaikszezio-
szirdie, pasakyti. Mes, ve, teip sim?...“
vadinamės, o jie savę visai kitaip praminē.

Czion ji man pasakē savo tikrą pravardę; papasakojo szį tą daugiaus apie savo sunų karijera. Asz apie juos jau ir seniau buvau girdējēs. Viens, vyresnysis, pabaigēs dvasisz-
ką akademiją, tarnavo kur ten kape-
lionimi, paskiaus, jieszkodamas pla-
tesnēs garbēs, iszvaževo į Varszavą
ir ten, gyvendamas terp lenkų ir nu-
duodamas didelį poną, pasiliko pra-
lotu prie arcikatedros. Kitas vėl,
baigēs daktarystēs mokslą Maskoli-
joj, in tėvynę suvis nē nepargryžo,
apsiliko Maskvoj, apsivedē su kokio
ten kupcziaus duktere, maskalka, ir
lobsta.

— Ar nē nepaszelpia jie dabar ta-
vęs, nē neparvažiuoja niekad?

— Tėvai, szirdžiuk, tik apie vaikus
rupinasi, o vaikai tėvus....
užmirszta, užmirszta greit..
Anais metais. teisybē, da
amžiną atsilsį velionis mano vyras
buvo gyvas, ale jau namų buvome
netekę, tai parvaževo daktaras, į
dvarą parvaževo. Talkēnų ponas
mat sirgo; vietiniai daktarai darē
operaciją, ale nepagijo, tai paskui
musiszki parkvietē. Tikt eiva, sa-
kau in vyrą, eiva, tėvai, in dvarą, nors
pasimatysime su sunumi.“

Bet jis ve, amžiną atsilsį, jau buvo
ant vaikų inszirdēs. — „Eik, sako,
viena, kad nori, o asz nē jau eisiu,
nē ką. Mes, girdi, juos iszauginom,
in mokslą iszleidom, per juos namus
prapuldēm, o jei jie nenori mus pa-
žinti, pas mus nenor atvažiuoti, tai

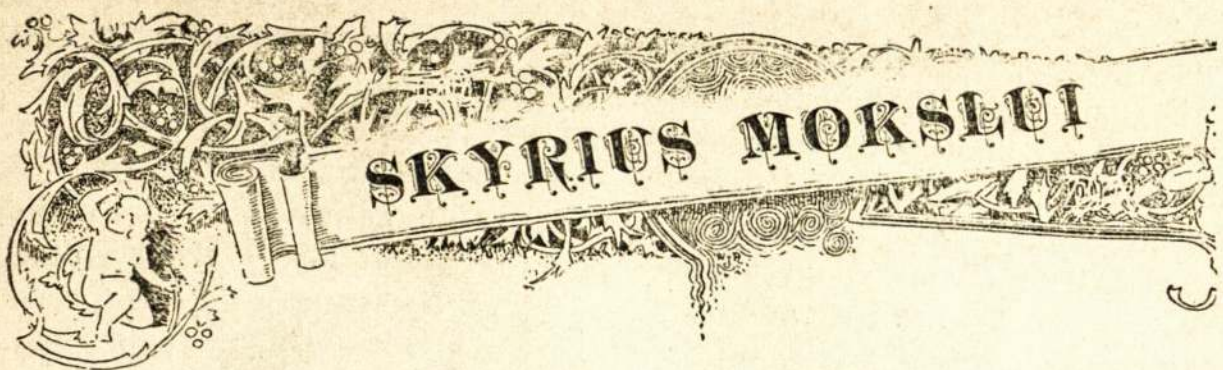
Ir nējo. Asz nuėjau viena, moti-
nos szirdis vis mat minksztesnē, bet
kad ponas sirgo, tai in pakajus nē ne-
siprasziau, vis but n'inleidę, atsisto-
jau tikt po langu prie tvoros ir lau-
kiau rymodama, gal, mislyju, pama-
tys per langą, tai vis lieps motiną
paszaukti. Bet po valandai leka-
jus atbēgo, — „Jau, sako, mama su
sunum nepasimatysi, jau liepē karie-
tą užvažiuoti.“

Užvaževó briginiai: vežējas ir le-
kajus, jis iszējēs inlipo in karietą ir
nuvažiavo.... Kumecziai pasakojo
— „iszvezē, girdi, ant geležinkelio“,
tai kasžin ar jis matē manę tada, ar
nē ne, o asz ir jo nog to sykio jau
daugiaus nemacziau.

— Ak, szneka, jam ten gerai eina-
si. Susiedų sztai studentas mokinas
Maskvoj, tai pasakojo, — turi, girdi,
kelis murus, o tas jau, ką jis pats gy-
vena, esąs isztaisytas, iszrēdytas ne
iszpasakytai; trys, girdi, lekajai:
viens duris atidaręs, kits ponam, kaip
ineina, nuimęs vilkus, treczias viduryj
jam tarnaujās.... ir szejp, sako, jau
dideliai turtingai apsieina: ketvertą
arklių vis laiko, po sveczius, ponus
didelius, važinēja.... szirdį skauda,
kasžin ar teisybē, pasakoja, buk su
maskalka apsivedēs....

Tai isztarus, senutei isz akių pra-
dējo rietēt aszaros; sunkiausiai del jos,
matyt, buvo nukęsti tai, kad sunus
nevien jos, motinos, iszsižadėjo, bet
suvis prie kito tikėjimo ir prie kitos,
neapkencziamos, tautystēs prisiblo-
szkē.

(Toliaus bus).

Kaip vadinosi senoves Lietuvoj sanvaites dienos?

Neseniai „Vienybėje“ (N 6) p. Žygunas pajudino klausymą, kodėl mes „septyndienį“ (graikiskai ir lotyniskai *h e b d o m a s*, vokiskai *w o c h e*, angliskai *w e e k*, prancuziskai *s e m a i n e*, lenkiskai *t y d z i e n*, bulgariskai *S e d m i c a* etc.) vadiname klaidžiai „nedėlia“, o ne tyrai lietuvisku žodžiu „sanvaite“. Niek's, man rodos, ne abejos, kad šitame dalyke p. Žygunas turi tiesą.

Kaip septyndienio teip ir kitų sanvaitės dienų kaip mes, teip ir mūsų broliai Latviai, vardus beveik užmirszome per intekmę slovėnų, su kurių pagelba mums krikščionystą priimiti teko. Jau Szirvydas savo Žodyne lenkiskąjį *t y d z i e n* (*hebdoma*) ir *n i e d z i e l a* (*dominicus dies*) „nedela“ raszo; Ruhig'as, Mielcke, Nesselmann'as vokiskąją *w o c h e* — „nedela“, o *S o n n t a g* — „nedeldiene“ iszguldo; pas Kurzatį randasi tik „nedele“ ir „nedelia“. Kaip szitiems lexikographams, teip ir Bezenbergeriui, Miežiniui ir k. žodis „sanvaitė“ nebuvo pažinstamas. Latviai — anot žodynų C. Woldemar'o ir Ulmann'o — septyndienį vadiną „nedelia“, o vok. *S o n n t a g*, *F e i e r t a g* „sweht-deena“.

Naujasnio laiko rasztuose -- kiek

asz atsimenu — užtinkame pirmą kart' „sanvaitę“ „Auszroje“, kaip regis, isz Prusų Lietuvos ingabentą. Yra tai tas pats žodis kaip ir senprusiskasis „sawayte“, užraszytas tu-lame vokiskai — prusiskame žody-nėlije (vocabularium) isz pradžios XV szimtmečio, per Nesselmann'ą iszduotame („Altpreussische Monats-schrift. Bd. V. S. 465--520); dabar jisai randasi Pierson'o „Altpreuss. Woerterschatz“ Berlin, 1875. S. 40 ir Neselmann'o „Thesaurus linguae prussicae“, Berlin, 1873. S. 156.

Ne teip dar seniai Kraszewski's (Litwa I. 257) buvo iszsitaręs, buk „starych nazwan dni tygodnia wie znamy, a nawet powszechnej nazwy tygodnia litewskiego“, bet kaip jis, teip ir daugumas mūsų rasztyninkų su žodynais ir su kalbos tarmėmis neapsipažinusių, nežinojo žodžio „sanvaitė“, kuri dabar suradus, ar negalėsime tikėtis ir atskyrus lietuviskus sanvaitės dienų vardus su laiku surasę? Jeigu mes, ant rymiskų (*dies Solis, d. lunae* etc.), vokiskų (*Sonntag, Montag* etc.) ir k. dienų vardų atsiremđami manytume, kad ir senovės Lietuviai sanvaitės dienų vardus, rasi, nog saulės, meno etc. pramintus turēja, tai szitame dasi-protėjime mes ir ant tos žinios pasi-remti galėsime, jog viena diena, bu-

tent „pētnyczia“, Perkunui pasvens- e h e vadinasi „posissawayte“ (pu-
ta buvusi ir, gal, Perkundienē vadi- sesanvaite), D o n i r s t a g — „ket-
nosi? Ale. klausiamo, kaip kitos wirtire“, F r i t a g — „pentix“ ir
dienos vadintis galėjo? — Paminėta- Sonnabent — „Sabatico“. Isz visų
me augszcziau vok. — prus. Voka- szitų vardų galima butu ir mums
bularium'e randame, kad senovės priimti: „visaseidis“, ažuot „utar-
Prusnose, jau krikszczioniszka- nikas“ ir „pussanvaitē“ — „sere-
laike, vok. S o n n t a g 'ą vadinta da“. Argi nepasiseks vienam — ki-
„nedele“, M o n t a g — „panede- tam skaitytojų mūsų tulame Lietu-
le“, D i n s t a g — „wissaseydis,“ vos kampe dar kitus sanvaitės dienų
kurįtai žodį W. Piersona's in „wissa- vardus sujieszkotie?
leidis“ pertaisyti norėtu, M i t t e w o-

Dr. B—s.

S. DAUKANTO KAPAS.

Ant kapinių ties Papilės bažnyčia stovi ant vieno kapo paprastas akmeninis paminklas, isz apaczios apžėlęs žole, pasislėpęs medžių pavėsij. Ant pirmo dirstelėjimo nieku tas antkapis neiszsiduoda isz daugybės kitų, ant tų pat kapinių esančių, paminklų: paprastas akmuo su iszkirstu paraszu — ir viskas. Tik perskaite ant jo padėtą paraszą, persiimsim guodone del to kapo, nes tai kapas mus garsaus rasztiniko, Si-
mano Daukanto.

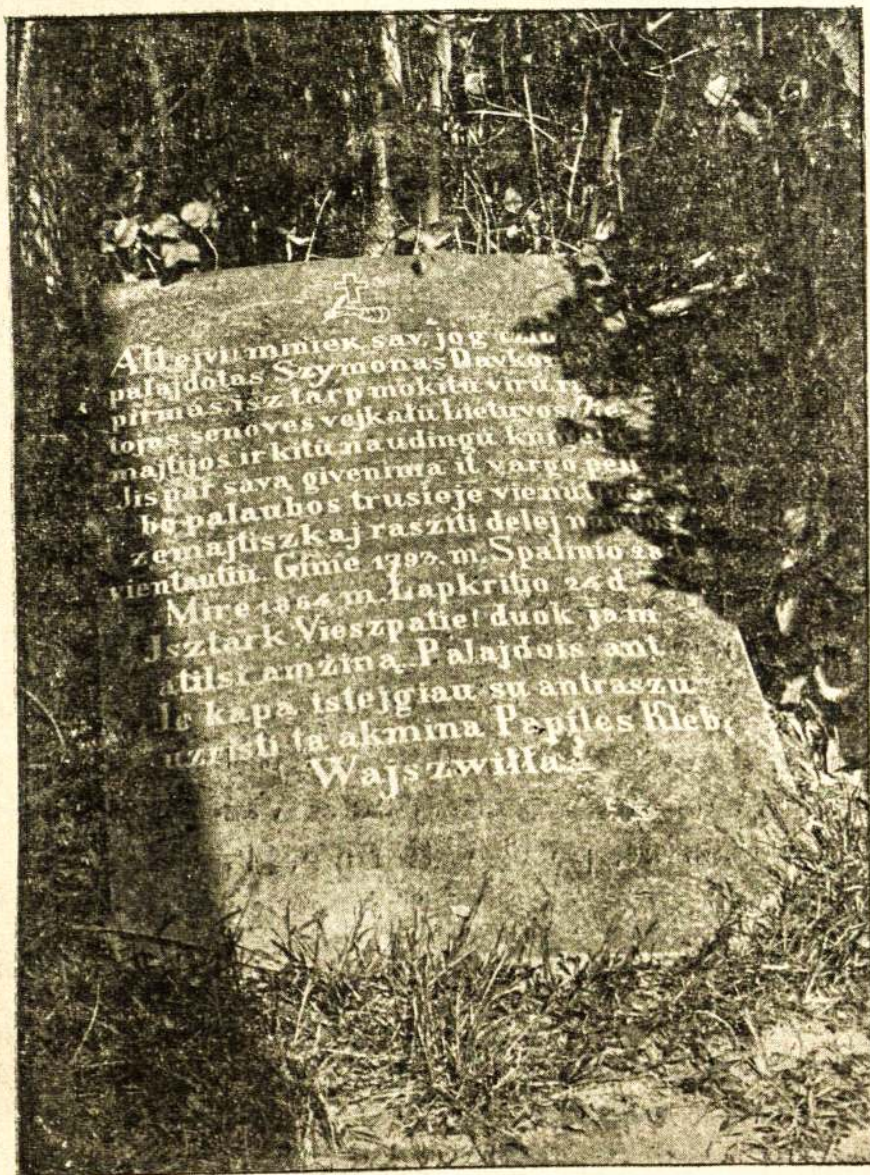
Ant akmenio yra sekantys paraszas: isz virszaus kryžius, o po juom iszkaltas paveikslas rakos, laikanczios raszymo plunksną; toliaus seka szie žodžiai:

Attejvi miniek sav, jog czionaj palajdotas Szymonas Davkontas pirmas isz tarp mokitu viru raszitojas senoves vejkaļu Lietuvos, Žemajtijos ir kitu naudingų knigeliu. Jis par sava givenima it vargo pele be palaubos trusieje vienu-
tinej žemajtiszka- rasziti delej naudos vientautiu. Gime 1793m. Spalnio 28 d. Mire 1864m. Lapkritio 24 d. Jsz-
tark: Vieszpatie! duok jam atilsį amžiną. Palajdois ant Jo kapo isteigiau su antraszu užristi ta akmina Papiles Kleb.

Wojszwilla.

Prastas paminklo akmuo, prastas ant jo paraszas, pras-
czioko — vargdienio kuną jisai pridengęs, bet tas kapas gar-
bingesnis už tukstanczius kitų kapų, ant kurių pastatyti puikus

S. Daukanto kapas.

murmurai ar granitai su prakilniais paraszais. Nes tie puikus antkapiai pridengia kunus turtingų žmonių, kurie gyvendami buvo garsus, bet nesavo locnais nuopelnais, tik nog tē ūingyti turtai dengē juos savo neteisia garbe. Praeis keletas metų, viskādildantys laikas sunaikys tuos puikius paminklus nog kapų neteisiai garbingų prie gyvenimo žmonių ir drauge su paminklais pranyks ir atmintis apie juos; iszsisklaidys viskas, kaip dumai, nes tuszczia tų žmonių garbē buvo tik kaip vėjo nesziojami dumai.

Suvis kitaip bus su tokiais žmonėmis, kaip Simanas Daukantas. Sudildįs laikas ir jų prastus paminklus, bet dėkingi jų tautiečiai pastatys jiems kitus, puikesnius, paminklus. Drauge su paminklais neprazus atmintis apie juos, nes jie vargdami tikrai užsitarnavo ant nemirtinos garbės.

Ir tas „vargo pelē“ — kaip pats savę vadydavo — Simanas Daukantas butu galējēs suvis vargo nematyti, padaryti karijera, butu galējēs pakilti. Bet jis bevelijo pasiszvensti del kitų, bevelijo patarnauti savo mylimai motinėlei — Lietuvai. Vietoj naudotis isz gyvenimo ir jo linksmybių, jis ēmēsi už tyrinėjimų, naudingų lietuvestei. Važinējo, dėda nas savo paskutinius graszius, po visą Europą, kad surinkti medegą Lietuvos istorijai, kurią paskui ir paraszē. Galējo įgyti augsztas tarnystos vietas, jug ir taip dasitarnavo iki „tikro valstijos dumcziaus“ laipsnio, bet metēs viską, ējo už menką mokestį pas vyskupą M. Voloncziauską, kad tik iszvien su juom darbuotis ant lietuvestės labo. Iszsizadējo asabiszkos laimēs, skurdo, vargo, darbavos, kad tik ką nors padaryti gero Lietuvai ir tai tokioje gadynėje, kada lietuviszka kalba ir viskas, kas tik lietuviszko buvo — buvo paniekyta ir iszjuokta, kada, nekalbant jau apie bajorus, net lietuviai — ukinįkai, kurie tik mokējo keletą žodžių lenkiszikai pratarti, tuojaus užsisiudavo ant sermegų juodas apikakles, kad parodyti, jog jie neprasti „chamai“, t. y. ne lietuviai. Garbinga yra darbuotis apie lietuvestę ir dabar, kada visi prakilnesni lietuviai apie tai darbuojasi, kada tam visi pritaria ir visi tą darbą giria — tai kaipgi galime rasti pakaktinai iszgyrimo žodžių Simanui Daukantui, kursai netik darbavosi, bet ir visą

savo gyvenimą paszventē, ir tai dar tokiam laike, kada tokį jo posiszventimą didžiuma tik už paikystę laikē.

Toki žmonēs, kaip Simanas Daukantas, neatsiima savo užpelnytos garbės gyvi budami, už tai po jų smercziai ta jų garbē su kožna diena auga. Mažiausias po jų palaikēlis, popieros sklypelis, ar koks mažniekutis yra branginamas, kaip kokia didžiausia relikvija, kiekvienas didžiuojasi turēdamas kokį daigtelį, kursai pirmiaus buvo savaszcia tokio garbaus žmogaus.

Sztai net tas prastas akmuo, kurį ant szio paveikslēlio matome, vien tik dēlto, kad dengia kapą su Simano Daukanto dulkėmis, užsitarnauja ant to, kad butu photografuotas ir kad jo paveikslą visi lietuviai matytu.

Tokia didvyrių garbē!

(Isz Garso).

Moksliszki isztirimai:

Chemija ir zmoniu gyvenimas.

Chemija yra tai vardas mokslo, užsiganēdina tais vaisiais: jie tą jaunokinancio isz kokių sudētinių dalelių yra ant mūsų žemėsdaigtai ir kaip isz tų sudētinių dalelių daigtus padirbti. Gamta yr tai didelē chemiszka dirbtuvē, kur isz sudētinių dirbasi visoki žmonēsms naudingi ir neatbutinai reikalingi daigtai, pradedant nog oro, kuriuomi mes kvēpuojame, vandenio, kurį geriamo, baigiant duona arba mėsa, kurią valgome. Mokslincziai stengēsi ir stengiasi susekti gamtos paslaptis ir, susekus, dirbti savo laboratorijose tuos paczius žmonēsms reikalingus daigtus, kokius padirba gamta. Daugelį jų jau moka padirbti, bet visgi dar ne viską, ko žmogus reikalauja. Chemija vienog yra vienas isz jauniausių mokslų; ant tikrų pamatų ją pastatē prancuzas Lavoiser vos szimtas metų atgal, bet ji jau gal dabar pasigirti labai svarbiais vaisiais; mokslincziai vienog ne-

užsiganēdina tais vaisiais: jie tą jauną mokslą stumia vis tolyn. Kur rubežius, ant kurio chemija turēs apsisstoti, sziađdien nieks negali pasakyti. Neseniai prancuziszkas chemikas, Berthelot, pasakē, kad ateitėj žmonēs nerekalaus nē žemę apdirbti, nē sėti javus, nē verpti, kadangi viską jiems padirbs mokslinczius chemiszkoj laboratorijoj. Tasai iszsitarimas Bertheloto nēra svajonē, kadangi chemija kas metą milžiniszkais žingsniais žengia pryszakyn ir nepraeina vieni metai, kuriuose mokslincziai neiszrastu ko nors, kas juos priartina nors ant vieno žingsnio arcziaus prie to Bertheloto nurodyto ateitēs žmonių gyvenimo paveikslo. Sziađdien mokslincziai padirba gana visokių daigtų, kaip antai visokias parvas, explioduojanczias medegas, visokius vaistus, net szilkus ir t. p.

To dar neužtenka, jie stengiasi

chemiskai, tiesiog iš sudėtinių dalelių, padirbti medėgas, kurios padaro gyvuolių ir augmenų kamaraitėse, o kurios moksliskai vadinasi alkaloidais, ir tie alkaloidai, pagamyti chemiskose laboratorijose, niekuomi nesiskiria nuo padirbtų iš augmenų. Teip chemikai šendien padaro pieną, kiaušinius ir t. t.

Mokslincziai jau nuo seniai bando tokiu sudėtinu budu, taigi nevartojant visai auginamų javų, padirbti visokias maitingas medėgas dėl valgio, kurias žmonės gauna nuo gyvuolių arba nuo augmenų. Kad tai jiems anksčiau ar vėliau pasiseks, apie tai jau šendien nieks neabejoja. Paskutiniuose metuose chemikams pasisekė padirbti tulas medėgas, vartojamas ant maisto. Dabar gi italijonui Pellegrini pasisekė padirbti cukrų iš acetilino, gazo angleružshties ir iš vandens gazu, nereikalaujant visai tų augmenų, iš kurių paprastai dirba cukrų. Kaip sako išradėjas, teip padirbtas cukrus yra sveikas ir galbut vartojamas žmonių, kaip ir padirbtas iš burokų. Padirbinamas tuomi nauju chemisku budu kasztuoja daug pigiaus, negu cukrus iš burokų, nes reikia didelių žemės plotų ant burokų auginimo ir reikia brangių maszinų prie perdirbimo jų ant cukraus. Dirbant cukrų tuomi nauju budu, dideli žemės plotai galės but apversti ant auginimo kitokių naudingų augmenų.

Toliaus gal mokslincziams pasiseks panasziai padirbti taukus ir miltus,

arba kitaip sakant, duoną, mėsą ir sviestą be augmenų ir be gyvuolių. Iš tyrinėjimų Hebrigelio, Wilforto, Vokietijoje ir GeorgeVille Prancuzijoje, šendien jau žinoma, kad viena veislė mikrobu (vieni mikrobai gimdo ligas, kiti gi prisideda prie padirbimo augmenų vaisiaus) besiveisianti ant pasėtų javų, suteikia augmenim atliekamą iš oro gazą azotą, kurisai persikeicia paskui in azotines augmenies dalis, taigi in grūdą, duodantį miltus. Argi galima tikėti, idant mokslincziai negalētu atlikti to paties darbo, kokį šendien atlieka smulkus mikrobai? Mikrobu darbas ne ilgai bus užslėptas nuo mokslinczių akių. Sulaukime, kad tokiu jau sudėtinu budu chemiskose laboratorijose pradės mums dirbti kasdieninę mūsų duoną. Kada tas atsitiks, ant mūsų žemės viskas persimainys: nereiks tada laukų javais užsėtų, nereiks gyvuolių ant mėsos; persikeis ir ekonomiskas žmonių gyvenimas, nebus baduolių, nė išputusių didžturczių, kadangi ant išmitimo nereiks didelių žemės plotų. Medėgą dėl darymo maisto duos geradėjinga, nieko nepavydinti gamta, o iš tos medėgos kiekvienas pats sau maistą galės padirbti. Kad tik ir tų szaltinių nepagriebtų in savo nagus didžturcziai. Išnyks tada gudrumas, pavydėjimas, kadangi nebus ko pavydėti. Žemės pavirsziaus užteks ant ilgo, nereiks jos plotų varžytiesi ir už sklypus žemės kelti vaidus ir kruvinas kares.

Naujas szaltinis varimui maszinu pajiegos.

Pajiega varanti visokias ant žemės maszinas yra sziluma: ji padirba garą garinėms maszinoms, elektriką elektriskoms. Szilumą duoda ak-

meninės anglys, malkos, durpos. Vienog milijonai visokių maszinų neiszsakytai daug suėda tų medėgų, kadangi skaitlius maszinų kas

metai dauginasi, žmonės ant kuro kuro? Edison'as užmano sunau-
teiposgi daug szilumą duodanczios doti szilumą mūsų žemės vidurio.
medegos sunaudoja; taigi ant galo Kad mūsų žemė savo viduriuose tu-
gal turės ateiti laikas, kuriame ri but labai karszta, rodo tą szal-
pasibaigs anglis žemės gilumose; tiniai verdanczio vandens, teipos-
apie girias nėra nė kalbos: jeigu gi uguinis skystimas, kuris iszeina
anglių nebutu, žemės dirbtuvės isz žemės vidurio per vulkanų olas.
suvartotu in porą metų visas esan- Taigi tą neiszpasakytai didelę pa-
czias girias. Taigi greicziaus ar jieją Edison'as nori sunaudoti
vėliaus turi ateiti laikas, kad žmo- ant žmonių labo. Sako jis, kad
nėms pritruks kuro. Idant tą lai- perkasus per žemės plutą (ji turi
ką sziaip teip atitolinti, mokslin- apie deszimts mylių storio) dideles
cziai jieszko budo, kaip sunaudoti dadas, isz jų eitu daugybė suspau-
arba iszrasti kitas pajiegas, kurios stų karsztų garų, kuriuos lengva
maszinas saktu. 25 metai atgal, butu pritaikyti prie varymo viso-
pasimiręs Varszavoj kn. Jakubov- kių maszinų, kurios padirbtu tiek
ski's užraszė 30,000 rb. isz savo elektrikos, kiek tik žemės gyven-
turtų Kriokavos akademijai ir tuos tojai galėtu sunaudoti. Vietose,
pinigus paskyrė kaipo dovaną tam kur butu iszėjimai isz po žemės
isz mokslinczių, kursai iszras pigų dudų, butu parengtos elektriszkc
ir praktiszką budą suvartojimo stacijos, nog jų elektriszką pajie-
vandenu ant kuro (vanduo suside- gą galima dratais iszvadzioti in
da isz dviejų garų: oxygeno ir hy- visus krasztus. Tokiu budu, jei-
drogeno: paskutinis dega ir duoda gu tas sykį iszsipildytu, kaip sako
labai karsztą liepsną.) Del užpel- Edison'as, arkliai ir kitoki darbo
nymo minėtos dovanos reikia isz- gyvuoliai butu suvisu nereikalin-
rasti tik pigų budą padalinimo gi, kadangi žmonės visur turėtu
vandens in jo sudėtinės dalis. elektriszką pajieją, vieton gyvuo-
Prancuzijoje bandė ant užvirinimo lių. Toliaus, sako užmanytojas,
vandens sunaudoti saulės spindu- pritaisius ailes tokių dudų, per
lių szilumą. Ant to vartoja dide- kurias verztusi karsztis isz žemės
lius metalinius veidrodzius, kurie vidurio, galima but suvisu sutar-
surenka daug saulės spindulių in pinti ledus ir sniegą nog krasztų
viena vietą, taigi ties vandens ka- amzino szalczio, prie žemės galų
tilu. Tą budą buvo pritaikę prie ir tuos krasztus padaryti tinkan-
varymo gelezinkelių pietinėj Alge- cziais žmonių gyvenimui ir augi-
rijoj, kur saulės spinduliai labai nimui augmenų, kokius tik kas
karszti, kur retai dangus kada ap- auginti panorėtu, kadangi pagal
siniakia. Budas tas vienog pasi- žmogaus norą, galima but szaltus
rodė brangesnis už vartojimą ant žemės krasztus paversti in karsz-
kuro anglių, todėl jį iszmetė. tus. Maszinos butu varomos be

Dabar ir Amerikoj, garsus savo anglių, todėl ore nebutu garų ir
iszradimais, Edison, pakėlė balsą suodžių ir jis pastotu sveikesnis.
ant iszriszimo klausymo, kaip ap- Netureziui gyvenimas apsieitu ta-
saugoti žmoniją nog nedatekliaus da daug pigiaus; namai butu szil-

domi vidurio žemės karszečiu, be jokio žmogaus darbo.

Edisson'o užmanymą galima užfantaziją palaikyti, bet visgi žmonės prireiks jieszkoti kitokių silumos szaltinių, kadangi sziaūdien

jā suteikianti turēs pasibaigti. Reikalas, kaip žinote, yra motina visokių iszradimų, taigi reikalas pirmas atsimyti ir apie szitą Edissono' užmanymą.

Nauji iszradimai.

Padirbti auksą stengēsi jau pereinuose amžiuose, bet nors aukso nepadirbo, tai stengimaisi tie sutvērē naują mokslą, vadinamą chemija. Vidurinių amžių alchemikai, bejieszkodami buvo dirbimo aukso, sutvērē pamatus chemijai. Užgimus chemijai, mokslincziai bavo paliovē stengēsi padirbti auksą. Dabar vienog vėl tuom pradėjo užsiminēti Amerikoje, kaip neseniai apgarsino, ezion susitvērē net kapitalistų kompanija, kuri paskiria pinigų ant parengimo aukso dirbtuvės. Dirbtuvėje toj dirbs auksą isz sidabro. Surtvertoju to kompanijos yra koksai Emmens, kursai sako, kad suradęs paslaptį perdirbimo sidabro in auksą; taigi metaliaus neteip brangaus, ant brangesnio. Jau trys metai atgal, amerikietis Lay padirbo isz sidabro metalijų geltoną, pagal savo ypatybes panēsų in auksą. Profesorius Ramson isz Baltimorės, kaip pranesza laikraszeziai, atrado jau seniai budą padirbimo sidabro in auksą ir dirbo tik ant perdirbimo atsakanczios pritaikos, kuri praktiskai tą darbą palengvintu. Emmens pripažinstas, kad jis pasinaudojo isz anų senesnių iszradimų ant to dirvos. Tą naują metalijų praminē jis „Argentaurum“. Prie to perdirbimo sidabras rods žudo ketvirtą dalį savo svarbumo, taigi isz 12 svarų sidabro gauna tik 9 to panēszaus in auksą metaliaus, bet visgi tasai dir-

bimas pasirodęs teip pelningu, kad jis sutvērē kompaniją, kuri užsiims dirbimu to metaliaus. Tik eina klausymas, ar anas bus isztikro auksas, ar tik punēszus in auksą.

Pagarsējēs Amerikoje iszradējas, New Yorko elektrotechnikas Nicola Tesla, iszrado budą, kaip galima siuntinēti telegramus be dratų. Pagal tą naują budą galima siūsti telegramą tiesiog, kur kas nori, nereikia visai, idant tos vietas butu dratais arba kuom kitu kaiszytos. Tesla pasakoja, kad su pagalba to naujo iszradimo galima bus nog žemės siuntinēti telegramus net in kitus dangiszkus svietus t. y. ant žvaigždžių ir jeigu tik ant tų svietų gyvena iszmincingi ir apszviesti žmonės, tai mes, žemės gyventojai, galēsime su jais susipažinti, gaudami nog jų atsakymus ant mūsų klausimų. Ar iszsi-pildys visos iszradėjo mislys, pamatysime.

Mieste Toronto, Kanadoje, dirbdina dabar naują garlaivį, ant kurio pasitiki visą kelionę isz Amerikos in Europą atlikti in 48 valandas, taigi in 2 paras. Tasai naujas laivas paremtas ant to paties pamato, ant kokio pereitą metą mieste St-Denis (netoli Paryžiaus) dirbdino panasų laivą, tik padirbus mudelį, tada pasirodē daug klaidų, kurias dabar taiso. Kanados iszradējas tik aą prancuzo iszradimą pagerins. Iszradēju yra advokatas Knapp. Naujas laivas turi daug tusczių cilinderių, kurie sukdamiesi varo laivą su greitumu 75 mylių ant valandos, taigi su tokiu jau, su kokiu bēga szendien greičiausi geležinkelio trukiai.

Stulpai lietuvystės.

Pereituose metuose lietuviai ant valsečiaus susirinkimų keliose vietose pakėlė klausymą spaudos ir, sutarę, nusiuntė pas valdžią prašymus, kad valsečiaus mokslainėse būtų jų vaikai mokinami ir lietuviszkai, ant knygų su lotyniszkomis litaromis.

Lietuviai praszė del savo vaikų dvasiszkos duonos, o maskoliai padavė jiems akmenis, žalczius ir skorpijonus. Apuchtinas, buvęs Varšavos prokuratorius, liepė tuoj atspaudinti keletą lietuviszkų knygų maskoliszkomis litaromis ir iszsiuntinėjo anas in valsečiaus mokslines, terp tų yra ir aukso altorius graždanka spaudintas.

Maskoliams nėra ką padyvyti, jie

Jus draska žemės, jus szviesa svieto.

Bet Lietuvos žemelės druska daugelije vietų jau iszsistelbė, o szviesa tamsiai, pekliszkai pradėjo szviesti.

„Pribavlenije k Kovenskim Gub. Vied.“ maskoliszkas Kauno laikrasztis, apraszo akyvą isz Rietavo (Ras. pav.) atsitikimą: Uczitelius Rietavo mokslainės, Kuzminas, laikė 21 d. Vasario vakarynas, ant kurių žemaičių vaikams liepė maskoliszkai skaityti ir giedoti, o nesant kam pats vienas giedojo „Božie Caria.“ Publika susirinkusi ant vakarynų isz to džiaugėsi ir plojo rankomis. O kas toj

ant szėtoniszkų darbų yra sutverti, bet instabu tai, kad lietuviai mokytojai, katalikai, norėdami maskoliams pasigerinti, keliose vietose tas knygas brukte bruka vaikams in rankas ir liepia už jas da brangiai užmokėti. Labjausiai tame judosziszkame darbe atsizymėjo mokytojas Naumieszcio Užupis, kartu su savo pagalbininku ir mokytojas Sasnavos (Mariampolės pav.) Marma. Užupis, bijodamas, kad tėvai nelieptu vaikams tas knygas deginti, baugino anuos kalėjimu, posesenija ir net Siberija, o priesz vaikus gyrė maskolių mokslą ir maskoliszkas litaras. Tas Užupis kitkart buvo „tautiecziu“ ir turėjo pretensiją buti „stulpu lietuvystės“. Per greit tas stulpas supuvo.

publika buvo? — lietuviai ukinįkai ir ukinįkės, toliaus Rietavo klebonas, kanaunykas, A. Zaukevyeczia, su seserimi, kun. Breiva, mokytojas religijos, daktarai Cirtautas ir Lindė, dvarponiai: Gintvila ir Liaugminas su dukterimi, keli maskoliai, pora szvaresnių žydelių... džiaugėsi visi iszvien, kad kaip kun. kanaunykas iszsitarė, „žmogusų“ t. y. lietuvių, vaikai greit maskoliszkai persiima ir dalino visi už tat tiems vaikams dovanas ir juos buczevo.

Paskiaus mokytojas praneszė, kad

reikia in mokslinę kokio ten „stebuk-lingo faktoriaus“ ir ant to dovanas davė....

Kunigai, ponai, raszo Tėvynės Sargas, augsztai pastatyti lietuviai, apturi patieką, deda pinigų, dalina dovanas, giria, bučiuoja žemaiczių vaike-

lius, kad teip greitai susimaskolevo .... Ar supranta jie, kad budami per vieną vakarą su „žmogusais“ ant tokiu vakarynu, jie nuveikė del maskolystės tai, ko patys maskoliai butu per penkis metus nenuveikę?

Vietiniai rupescziai.

Visgi apsunkino.

Virtus Amerikoj blogesniems laikams, amerikiečiai sznairuoja ant paskesnių atėjunų, buk anie jiems paveržią darbus. Pernai buvo kalbama, kad emigracija in Ameriką busenti apstabdinta, bet tai netsitiko, Senatoriaus Lodges bilius buvo atmestas per prezidentą.

Užtaigi dabartės Pensilvanijoje, kur

yra daugiausiai mus žmonių, likos iszduota tiesa, kad nog 1 d. Liepos mėn. kiekvienas, neturintys Amerikos ukėsiszkų popierų, mokės, neva taksų, po 3 c. už dieną darbo. Atitrauks tą mokestį darbininkui kompanijos arba, tiesiog, tie, kurie samdys in darbą toki, neturintį ukėsiszkų popierų, darbininką.

Netaktiszkai ir nepraktiszkai.

Taigi, du vargai dabar mus Amerikoj spaudžia. Blogi laikai — pirmas vargas, o neapykanta amerikiecių — antras vargas.

Kaip mes priesz juosius ginamės?

— Pasinaudoję isz blogumo laikų, atvyko andai isz Londono in Ameriką pora socialistiszkų agitatorių — viens žydas ir viens lenkas ir pradėjo kalbėti lenkams apie auksinius socializmo rumus, statytus ant oro. Lenkai jų klausė, paskiaus pradėjo klausyti ir lietuviai. Bet lietuviams sarmata, kad jie ir Amerikoj paskui

lenkus ir paskui žydus tik seka ir vien jų klauso. Kodėl lietuviai, jei nori, kad laikai pasitaisytu, nepaklauso amerikiecių darbininkų, kodėl prie jų praktiszkų organizacijų nepristoja? Kodėl pernai ir užpernai teip menkai lietuvių raszėsi prie Mainierių Unijos ir paskiaus nog jos suvis atsimetė, o jug toji „Unija“ lietuviams ir patrėdystė buvo pripažinusi?... bet tame tai ir klaida lietuvių, kad jie greit in extremus ėnpuola, ir kad klauso tik zydu ir lenkų, o paskui da stebisi, kad jų amerikiečiai neguodoja.

Ve kur kelias.

Geriausiai lietuviai czion Amerikoj gali iszdirbti dėl savės terp svetimtauczių paguodonę per politiszkas organizacijas. Tą aiskiai parodė mums pernai politiszkas Susivienijimas Chicagos lietuvių, per kurį lie-

tuviai to miesto iszsyk labai augsztai pasikėlė. Shenandoah'rio lietuviai da tik pernai pradėjo vienytis ir tuoj lietuvių ant miesto bulmistro iszrinko. Tą pat paskutiniame laikedatyre ir Forest Cityj lietuviai, ku-

rių praszimą anglai tik tada izsklausė, kada szie sutvērē politiszką klubą. Gaila, kad lietuviai savo politiszką stiprybę da tik dabartės pajautē ir daugumas da tik dabartės, imant taksas nog ne ukēsų, pradeda

jieszkoti ukēsystės popierų. Mt-Carmiuose, padēkim, pereitame mėnesije izsziēmē pirmas popieras net 100, o szį mėnesį Shamokine pirmas popieras paēmē per 50 vyrų.

Lietuviszka jaunnomėnė.

Detroito lenkiszkoj Seminarijoj ir kolegijoj pereitą metą mokytiniai sutvērē lietuviszką draugystę, su mieriū lavinimosi lietuviszkoj dvasioj.

Šiekį savo draugystē kaip galēdama stengēsi izspildyti ir izdalies tas jai pasisekē, nēs atszalusieje prie lietuvių maž daug susiprato.

Medegiszakai draugystē stovi taipgi ant tvirto pamato: knygynė randasi kelios deszimtyš knygų.

Skaitlius sąnarių draugystės nuo pradžios metų siekē 10, bet laike metų du apleido seminariją, o vienas pribuvo, bet tas paskutinis da prie draugystės nepristojo.

Lietuviszka kronika.

§ Westvillej, Ill. lietuviai pradeda statyti savo bažnyčią. Paszventinimas kampinio akmenio atsibus 27 d. Spalių mėnesio.

§ St. Luis lietuviszkos bažnyčios paszventinimas kampinio akmenio atsiliko d. 16 gegužio.

§ Detroito lenkiszkos kolegijos mokytinis V klesos p. J. Ambotas gavo donaną už mokinimą lietuviszkos kalbos.

§ Philadoj in Commercial Musėum knygyną p. V. Ambrozevyczia patalpines sekanczias lietuviszkas knygas: Budą, Kražių Skerdynę ir po kelis numerius visų Amerikoj iszeinanczių laikraszczių. Gerai, kad mes nors savo proto produktus Amerikos muzėuose pasirodytume, nes szeip neturime su kuom, bet tik su savo — Europos lietuviai visus savo produktus tegul siunczia in Europos muzėus.

§ Braudfordte, Conn, susitvērē nauja draugystē susibendravymo darbinikų. Draugystē ketina užimti

kontraktus, ypatingai ant farmų, ir anos draugiszakai atlikti.

§ Latviai iz Kurszės, kurie, izpardavę savo turta, izskelevo in Siberiją, dabar, raszo Lietuva, likos per maskolių valdžią sugražyti atgal. Pirmiaus nors menką ką turėjo, o dabartės nieko.

§ Siberijoj, mieste Tomske, p. Budvietis, lietuvis, uždėjo dirbtuvę cukraus iz burokų.

§ Kratos Lietuvoj ir skundai teip pagarsėjo, kad net Galicijos lenkiszki laikraszcziai apie tai raszo.

§ Pamažinimas mokeszczių, kuriuos caras laike karunavojimo apgarsino, ēsas apgavyste, nes sumažinus mokeszczius nog margo žemės, maskoliai pakelē žemės vertę ir viskas liko, kaip buvo (Przepl. Wszechp.)

§ Vilniuje in miesto rodą viso izrinko szimet tik 7 maskolius ir to per daug (Lietuva).

§ Vilniuje ant parodas garsus my-

lėtojas bitinikystės kn. Ambrozevyčia szimet gavo auksinį medalį.

Isz ukinikų pinigines dovanas ant vilniaus parodos gavo vien už audeklus ir naminius audimus (Lietuva).

§ Paspalpta draugystė Lietuvoj „Sietynas“ ant szių metų iszsiraszė keturis liet. užrubežinius laikrasczius: Varpą, Ukiniką, Vienybę ir Lietuvą.

§ Liet. Laiszkas pranesza, kad prie dirbimo naujo plento nog Žyby ant Romuczių, Prusų Lietuvoj, užtiko senovės kapus, kuriuose atrado keletą didelės vertės senovės liekanų, kuriuos basę patalpintos in Karaliaučiaus muzeu.

§ Isz Gardino gub. szimet iszkelevo jau in Argentiną (Pietinėj Amerikoj) per 1900 žydu. Lietuvos miestuose

yra tam tikri žydyszki komitetai, jiems iszeivystę palengvinanti. Sudiev žydeliams.

§ Tilžėj, Prusų Lietuvoj, per buvusę szimet gyvulių parodą, didžiausias dovanas paėmė lietuviai, matyt, gerus gyvulius augina.

§ Lietuva paduoda, kad maskoliai norėtu, idant prie stebuklingo Pane lės szv. Asztraus Bromo, Vilniuje ir maskolyszkiejie popai galėtu laikyti savo miszias. Nesulauktu.

§ Keidainiuose sąnariai krautovės „Ukiszky Iszdarbių“; uždėtos da 1891 m., pusėtinai besisekant, nori uždėti „Ukiszikai Ekonomiszką Draugystę.“ Priguli prie jos daugiausiai ponai.

Suraszas kratų.

Viduryj Gegužės mėnesio žandarai paėmė Joną Piežaitį isz Lauckaimio, Naumiesczio pavieto ir nuvežė in Kalvariją. Rasta pas jį keletas liet. knių svietiszkos intalpos ir maldaknių.

D. 18 Gegužės du szmekeriai suėmė Juozą Lukoszaitį ir su knigomis nekaltos intalpos. Dvi moters, kuriuos ėjo su Lukszaicziu, teipgi su knigomis, isztruko.

Pateko in Kalvarijos kalėjimą tu las ukininkas nog Griszkabudžio, kurio pravardės da nežinome, taipgi už lituviszkas knigas.

Per atlaidus szv. Kryžiaus, Naumiestyje, žandarai su žėmskiais krėtė ubagėli, pavargėli, Antaną Baltruszaitį, rado tik kelis paveikslėlius.

Naumiesczio teipgi paviete suėmė su liet. knigomis vaitą Antanaviczių, kurs, sakoši, jas vežęs in valseziaus kanceleriją. Buvo krata ir pas Antanavicziaus tėvą, Sudarguose.

Vilkaviszchio paviete buvo krata Bartininkų klebonioj.

Krėtė teipgi Balczionų kaime, pas Oleką, kurį iszvežė po kratai in Kalvariją, in kalinį.

Mariampolės paviete: Sasnavos klebonioj — ten nerado nieko.

Krėtė toliaus žandarai pas F. Vitkaucką, užveizdėtoją sudėtinės ukinikų krautovės, Mariampolėj, rado kokią ten raszytą lituviszakai dainą.

Kauno gub.: Ties Jurborku suėmė maskoliai nekokią merginą Liutkevycziutę, pas kurią rado daug knių ir in 200 vardu, pas kuriuos ji tas knigas vežė; pas tuos, kurių vardai buvo rasti ir jau pas kelis buvo kratos.

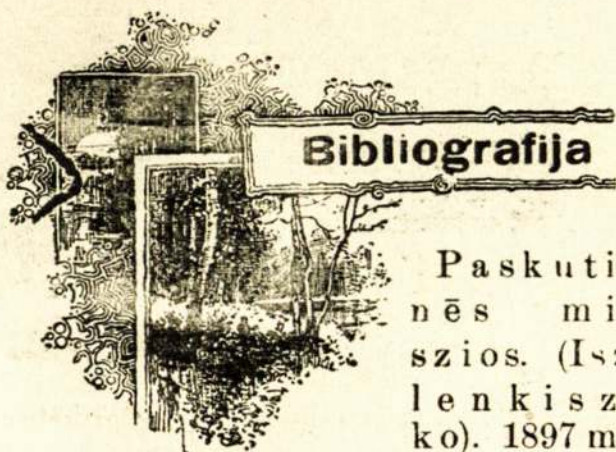
Juosvainiuose, Kauno apsk., pas ukininką Koscziuoką policija suėmė vežimą su knigomis kokio ten prekėjo lituviszkais rasztais, kurs vienog gavo pabėgti. Koscziuokas ir locninkas vežimo suimti.

Beveik visur priežascia kratų buvo skundikai, iszdavėjai, judosziai lietuviai: Naumiesczio apygardėj nekokia Magdē Raczkiutē, davatka. Sasnavoj iszdavē mokytojas Marma, apie Mariampotę niekszas Marcinka isz Meszkuczių, Kaunō gub. Kosczikuą iszdavē jo susiedas lietuvis, starszina.

Su mokytoju Marma ir su Kosciako skundiku žmonēs jau nutarę atsiteisinti. Marmą saugoja policija.

* * *

Ar jums neskauda szirdi, tautieciai, beskaitant szitą suraszymą pasiszventimų. Lietuviai tėvynėj nieko — nē turto, nē sveikatos, nē szlovēs nesigaili, viską paszvenčia, bile tik gautu lietuviszką knigą skaityti, o ezion Amerikoj lietuviai veik už dyką knigas ir laikrasczius gauna, bet neskaito. Ar tai nesarmata? — Nekuris lietuvis, szimet pargryžęs isz Amerikos in tėvynę, raszo in laikrasztį Vienybę laiszką — „sarmata, girdi, man, neturiu kur akių padėti, lietuviai klausinēja manęs apie liet. laikrasczius Amerikoj, apie knigas, o asz jiems nieko negaliu papasakoti, nes nieko neskaicziau; jie, girdi, Lietuvoj bebudami daugiaus žino apie Amerikos lietuvius, negu asz Amerikoj buvęs, sarmata man.“ — Sarmata mums, kurie laikrasczių ir knigų neskaitome ir nieko nežinome.

Bibliografija

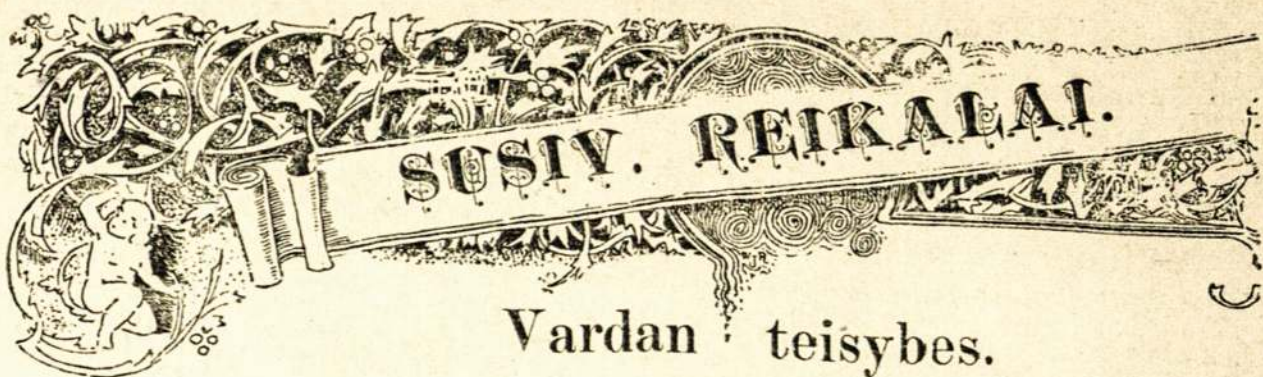
Paskutinės miszios. (Isz lenkiszko). 1897 m.

Spaustuvėj „Garso“ Shenadoah, Pa.

Yra tai pasakaitē apraszanti paskutinas miszias moterų kliosztoriuje, paskirtas maskoliszkų valdžių ant panaikinimo. Tendencija pasakaitēs labai graži, paraszyta gana užimancziai. Kaip kiekviename darbe galima rasti visados silpnas ir geras jo puses, teipo ir szitoj pasakaitej, yra geros ir silpnos jos pusēs. Atsisveikinimas kliosztoriaus minyszku su vieta, kurioje didesnę dalį savo amžiaus praleido, apraszta silpnai ir szaltai.

Triusas ir kapitolas. Trumpos žinios isz politikos ir ekonomijos. Vilniuje. 1896 m. Puslapių 42. Szi knigutē aiszkina varginą Lietuvos ekonomiszką padėjimą: Lietuviai nesinaudoja isz mokslo, kad pagerintu ukes; maszinos atima vargnoliui darbą. Pelnas Lietuvos darbinjko yra žemas. Toks maž daug turinys knigutēs. Verta perskaityti.

Tetervinams burkuojant, trumpa apysakėlē, paraszyta Marēs Radzevycziutēs, versta Selimo. Ir Kur trumpa ten truksta, Kosminskio humoresha, versta Andriaus. Iszleistos teipgi spaustuvėj Garso.

SUSIV. REIKALAI.

Vardan teisybes.

Artinantės Seimui, prielankiuose Susiv. laikraseziuose, pradeda rodytis inneszimai. Tas yra gerai, mes tik rodytume raszėjams inneszimų, kad anuos beraszant gerai mislytu.

Nekokis Dzukas, padėkim, paduoda laikrasztije Vienybėj tokius inneszimus.

1. Kad prie Susiv. butu priimamas kiekvienas lietuvis, be skirtumo tikėjimo.

Tas Dzukas da, mat, iki sziol to nežinojo, kad Susiv. priima in savo tarpą ir lietuvius protestonus, nekatalikus; nežinojo, kad Susiv. buvo ir yra tik grynai tautiszka inrėdnė, kuri tuos, ką prie Susiv. nori maiszyti tikėjimiszkus klausymus ir ką kelia tikėjimiszkus vaidus, suvis isz Susiv. iszmeta, kaip tai 1892 m. padarė su pp. Szliupu, Andžiulaiczio ir Karaliumi (žiurėk Vienybė, Birželio mėn. 1897) — iszmetė juos, nes jie tada, matot, prie Susiv. reikalų tikėjimiszkos saužinės klausymus maiszė ir vaidus per tat kėlė.

2. Kad posmertines vėl centais rinkti, taip kaip pirmiaus buvo... kas, žinant skaitlių pilnų sąnarių, girdi, lengvai atseitu....

— Bet tame ir dalykas, kad skaitlių pilnų sąnarių žinome dabar tik delto, kad naujas budas rinkimo posmertinės likos investas, o kad gryztume prie seno, tai vėl but po senovei.... Akyviausiai vienog, kaip

anas p. Dzukas rodija didinti Susiv. kasą: „kožnas sąnarys — girdi — turi sudėti po 1 arba 2 centu“, ale ir tuos paskiaus jis „ant paszalinių kasztų“ iszleidžia. Kaip jums tas broliai, iszrodo? — Ma iszrodo teip, kad nog 1500 sąnarių per metus, apart posmertinių, mes surinktume 15 dol. grynų pinigų, ir tai tik ant paszalinių iszdavimų — teip jug iszeina.... Matyt, kad p. Dzukas yra geru ekonomu, bet niekad ne tautieciu.

3. Toliaus ponas Dzukas rodija, kad sumažinti arba visai neiszdavinėti organą „Tėvynę“....

— Tai ir ne del ko kito, kaip del ekonomijos.... P. Dzukas, rodos, yra didelis konservatyvas arba, tiesiog, retrogradas: mes vis varome Susivienijimo reikalus pirmyn, o jis vis norėtu gryžti prie seno ir vis prie to, kas jai buvo už nepraktiszką pripažyta.... O! matyt, kad p. Dzuko kailyje blogas Susiv. sąnarys tuno. Tėvynė — organas — szendien, gali sakyti, ir yr tik vienintėliu yrankiu, per kurį Susiv. szį tą tautystei dirba, atink tą, tautiszko prie Susivienijimo, o net broliszko, neliks nieko, liks vien žydišzka ekonomija.

Vargas, broliai, mums vargas, kad mes „ekonomiją“ mylim, „whiskę“ mylim, tik „Tėvynės“ nemylim, skaitymų nemylim, savo tautos nemylim....

Tie sąariai, kurie nog seniaus tik geidžia.... Instabu vien tik tai, tvirtai prie Susivienijimo laikomės, kad tos ypatos, kurios buvo ir da pažystame Susiv. mierius, bet žinome ir vargus Susivienijimo; žinom, kad Susiv. lig sziol turėjo ir toliau turės eiti pirmyn pamažėli, žingsnis po žingsnio, taku piktžolėmis, usnimis apaugusiu. Kas link ateitės vienog esame tikri, nes atsimename pereitų metų seimo iszsitarimą — „tegul geriaus buna prie Susiv. menkiaus sąarių, bet geri“.... blogie jie gi tegul raszosi prie susidraugavimų lenkiskų, czekiskų, prie kurių

szendie, kartu su savo „draugais“, yra priežasczia, kad mus liet. Susiv. teip pamažėli kyla, ypatos kurios suerzino lietuvius, neužsitikėjimą terp jų prie Susiv. suvisai nepadoriu budu, nes melagystėmis, sukėlė, szendie pradeda jieszkoti priežasczių, del kurių Susivienijimas teip silpnai auga. Iszrodo jie man lygiai lyg anas žydo bernas. kurs „ant szyvio jojo ir szyvio jieszkojo“....

Inteligentas.

Ant emigrantu namo.

Rinkdami aukas vardan S. L. A. ant emigrantų reikalų, mes, Centr. Susiv. Komit., jau raszėme, kad tiems, kurie duos ant to dalyko 50 c., dovanosime korteles, ant kurių jie galės laimėti pinigiskas dovanas nog 10 iki 50 dorelių.

Tokios kortelės da geguzio men. likos iszsiunstos in szias kuopas ant vardo kuopų prezidentų:

Kuopos.	Skaitlius kortelių.	Kuopos.	Skaitlius kortelių.
1-ai	100	16-ai	75
2	100	20	100
4	100	21	100
5	100	30	100
7	100	31	100
9	100	35	100
10	100	43	100
11	100	46	100
12	25	51	100
13	100	56	100
15	100	„	„

Iszsiųstos kiek vėliaus.

3	50	39	50
17	100	40	50
19	50	41	50
22	50	42	75
23	25	45	50
24	25	48	50
28	100	49	25
29	25	50	50
32	75	53	25
33	25	56	50
34	75	57	25
36	25	58	75
37	75	59	25
38	100	„	„

Viso ————— 3.400

Atsimykite, tautieciai, savo kelionę in Ameriką ir vargus, kuriuos pirmame laike savo buvimo Amerikoj perkentėte, — pasigailėkite nelaimingų savo brolių. Už aukas jųs Dievas jums užmokės szimteriopei.

Nesakykie, brolau, kad kaip asz nukencziau, kaip asz pats sau daviau rodą, teip tegul jie pats apie savę rupinasi, nes tokia sznekta nėra krikszczioniszka.

Nesiteisinkie, kad dabar blogi laikai, kad jau ir teip per daug žmonių Amerikoje, — Lietuvoje laikai da blogesni. Kaip tu atėjai iš šiaurės sveczių šalies į jieszkoti kasnio baltiesnėsduonos, teip ir jie jieszko. O atmykie, kad padėjimas dabarties yra tokis, kad jeigu tu nepaduosi tam savo broliui rankos, jį gali sugranžinti atgalios susibankrutijusi ant turto ir ant szlovės.

Pasargos.

1. Seimui artinantės, kviečiame brolius, kad prisijustu net kiekvienas nog savęs arba vardan kuopos ar draugystės inneszimus, o mes juos apgarsinsime organe tam tikroje vietėje. Inneszimai turi buti aiskūs ir trumpai suraszyti. Apacziój turi buti padėtas vardas sanario arba kuopos, kuri inneszimą paduoda.

2. Konstitucija Susiv. L. A., kuriuos sanariai Susiv. teip laukia, jau yra atiduta in spaudą.

3. Ankos dėl kražiecių, da seniaus rinktos, o iki sziam laikui nēr in Sus. kasą inplaukę, szios: Baltimorėj surinktų pinigų d. 5 kovo 94 m. in 30 dol. ir Shamokine surinktų pinigų per 10 dol. Kas jas turite, prisijuskit.

4. Seimas atsiliks szimet Philadelphioje d. 19 ir 20 spalinio.

5. p. J. Vaicziulis iš Northampton pranesza, kad „Sus.“ vice-preziantą p. V. Žukaucką patiko nelaimė, nes nutraukė rankos pirsztus. Delto nekankikite suspausto sopuliais nelaimingo žmogaus, tik su visais reikalais kreipkitės prie kitų „Susiv.“ virszirikių.

Inneszimai.

1. Kadangi ant tautiszkių reikalų in Susiv. kasą retai iš kur koks skatikas ineina, mėnesinės menkos, nog

jų nekas atsilieka; todėl asz innesziau, kad:

teatrai, baliai ar szejp kokie pasilinksminimai, kuriuos mes, paprastai, kas met laike Susiv. Seimo atliekame, eitu ant naudos Susiv. ir kad pinigiszkuose reikaluose turėtu ant jų kontrolę su vyriausybe vietinių kuopų, podraug ir Central. Komitetas.

2. Kadangi Susiv. kasoje yr, o tikinos ir laike Seimo bus, nemažians, kaip 3000 dor., inneszu tad, idant:

treczią dalį to kapitalo, t. y. 1000 dor., apskelbti „kapitalu geležiniu“ ir nupirkti už jį „mortgage bond“ Suvien. Valstijų arba szejp vieno iš didesnių Amerikos miestų, kad tas kapitalas atnesztu mums nors 40 arba 50 dor. ant metų....

ir kad toliaus, kas met, tokiu jau budu, treczia dalis užvaryto per metą pelno butu priskirta prie „geležinio kapitalo“, kuris butu nepajudinamas.

Kn. J. Žilinskas.

Sanariai, prisirasze prie „Susiv.“ nog 1 d. Birželio iki 1 d. Liepos.

Kp. n. 7	1 Juoz. Kasiulaitis
	2 Tam. Križanauckas.
Kp. n. 52	1 Juoz. Lukszaitis
Kp. n. 17	1 Jon. Savickas
Kp. n. 16	1 Martins Damuleviczia.

PERSIKELE:

Iš 13 kp. in 6: Juoz. Mažeika ir Emilė Mažeikienė.

ATITAIŠYTOS KLAIDOS:

Brookl. kp. No. 5 Tėv: vietoje Ona Lauskuvienė, reikia Tauskuvienė.

Stovis kasos.

D 16 Richmond, kp.	1,50	„ „ Mt Pleasant	3,00
D 18 Kn. Abromaitis	27,20		————
D 21 Baltimore, kp.	4,00		57,80
D 22 Pittsburg, kp.	7,95	Perneszta suma	3089,44
D 30 Mahanoy Plane kp.	7,00		————
„ „ Edvardsville kp.	6,00	Kasoj yr:	3147,24
„ „ Philada, kp.	1,15	J. Miliauckas, kasierius.	

Skaitlius sanarių.

Kuopos ar Dr. N	Senų Sanarių	Naujų nog 1897	Suspen- duoty.	Kuopos ar Dr. N	Senų Sanarių	Naujų nog 1897	Suspen- duoty.
1	—	—	—	35	23	2	—
2	60	6	4	36	5	5	—
3	30	6	—	37	5	—	—
4	35	2	6	38	32	5	8
5	5	—	—	39	14	—	—
6	51	5	4	40	10	1	5
7	35	10	10	41	9	1	—
8	—	—	—	42	3	2	—
9	71	6	—	43	69	6	3
10	34	4	6	44	—	—	—
11	38	2	2	45	17	—	1
12	29	1	6	46	17	—	—
13	38	16	4	47	—	—	—
14	37	2	2	48	12	2	—
15	12	3	11	49	—	5	—
16	10	1	2	50	10	5	—
17	38	—	12	51	11	1	8
18	6	2	—	52	14	1	6
19	14	3	—	53	3	1	—
20	52	8	—	54	—	—	—
21	23	3	2	55	—	—	—
22	7	5	—	56	13	—	—
23	8	—	—	57	4	—	—
24	—	—	—	58	4	5	—
27	—	—	—	59	—	3	—
28	22	2	—				
29	3	—	—				
30	19	2	3		1046	147	226
31	44	5	6		147		
32	27	4	5		————		
33	17	1	—		1193		
34	6	4	—				

J. Kazakevyczia,
Susiv. sekr.

Svarbi zinia del lietuviszku ver.elga (biznieriū).

Tevyne, Susivienyjimo organas, turi daugiaus skaitytoju nei kiti lietuviszki laikraszcziai.

Kas garsina joje savo bizni, padaro savo draugais visus keliolika szimtu Susivienyjimo sanariu. Keli doleriai uz apgarsinima Tevyneje in trumpa laika atnesz garsinancziam savo bizni vertelgai deszimtis ir szimtus. Nepamirszkite, jog garsindami savo reikala (bizni Tevyneje darote nauda ir lietuvystei: priremiate Susivienyjima ir prisidedate prie pagerinimo lietuviszkos raszliavos.

Preke apgarsinimu Tevyneje patalpinta ant antro puslapio.

APGARSINIMAI.

➤ P A S ➤

J. Miliaucka

308 W. Centre street. Mahanoy City, Pa.

galima pirkti kuopigiausiai laivakortes geriausių szipų važiuot. Priegtam leidžia piningus tiesiog in Lietuvą, Rusiją, Lenkiją ir visas kitas Europos szalis. Teipgi laikau saliuną, kur kiekviens Lietuvis gaus gerą priēmimą ir rodą.

Susivienijimas turi del pardavimo sekancias knygas:

Kražių skerdyne, 77 puslapiai. Kalba apie tai, kaip maskoliai – kazokai iszpjovė aną mėt Kražių bažnyčioj katalikus lietuvius, užtat, kad nenorėjo duot sugriauti savo bažnyczios. Kiekvienas gauna dykai, tik turi prisiust už persiuntimą 5 c.

Padėjimas lietuvių tautos rusų vieszpatystėje. Knyga, kuri buvo siusta pernai pas carą. Rusiszkoj kalboj.

Prekė..... \$ 1,00

Budas senoves lietuviu ir zemaicziau.

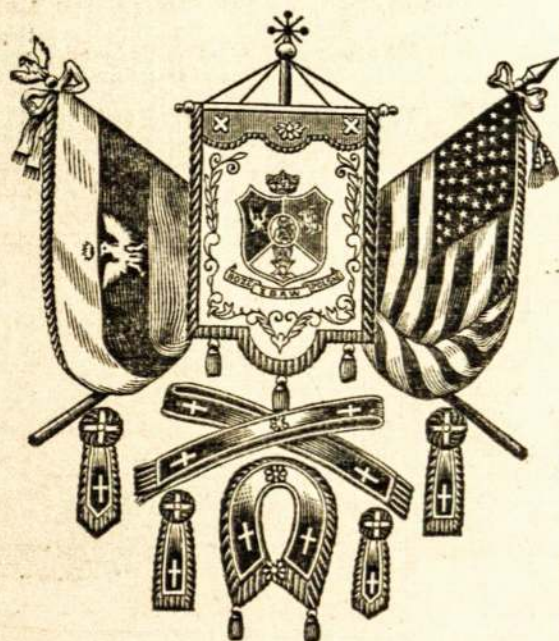
Parasyta S. Daukanto..... 50 c.

Istorija Europos..... 15 c.

Norint gauti tas knygas reikia kreiptis pas Susivienijimo knygiu kun. A. Burbą.

Jo adresas:

Rev. A. Burba
Plymouth, Luz. Co. Pa.

UŽ SAŽINISZKA IR PUIKU ISZDARBI, ANT PARODOS PO VARDU.

„Kosciuszkos“
Apturejau Sidabrini Medalika.

W. SLOMINSKA,

679 Milwauke Ave. CHICAGO, ILL.

Paduodu dėl žinios guodotinos kunigi-
jos ir visų Lietuviszkų draugyszczių, kad
mano krautuvėje randasi szie daigtai:

Veliavos, Fuostos, Kvietkos, Zenklai ant krutines, Lazdos del Marszalku ir tt.

Parduodu ko pigiau.

Apsteliuotus daigtus padarau isz geriausios medegos ir puikiai, nes per 26 metus praktikos gana tame iszsilavinau.

Garsas! Garsas! Garsas!

Geriausias ir pigiausias lietuviszkas laikrasztis
Garsas Amerikos Lietuvių.

Talpina naujausias žinias isz viso svieta, isz Lietuvos ir isz Amerikos apie darbus ir visokius atsitikimus. Jame prisiskaitysi visokių puikių istorijų.

Garsas iszeina Shenadorij kas subata, o ant metų kasztuoja tik \$1,20 c.

Kas nematė Garso, tam porą numerių siuncziamė už dyką.

Garso drukarnia turi geriausias mazines ir pigiausiai už tat atlieka visokius drukoriszkus, darbus, spaudina tikietus, gramatas į Lietuvą, užpraszimus ant veselių, draugysezių konstitucijas ir tt.

Garso redakcijoje pigiausiai gausi nusipirkti visokių knygų. Susivienyjimo sanariams GARSAS viską pigiaus padaro.

Garso spaustuvėje spaudinama ir „Tėvynė“.

Adresas toks:

Garsas Publishing Co.

Shenandoah, Pa.

Kiekvienai szejimynai iszpuola iszsiraszyti nedėlinį „Ryta“ aiskiausį ir pigiausį Amerikoje lietuviszką laikrasztį. Ant metų tiktai 1 doleris. Raszykite ir pinigų siuskite:

**Rytas dolerio
Vertas**

Rev. J. Žebrius John str.
Waterbury, Conn.

893061

Susivienyjimo L. A. Centralizskas Komitetas:

Prezidentas

Rev. J. Zilinskas, Box 103.
Mount Carmel, Pa.

Kasierius

Juoz. Miliauckas, 308 W. Centrestr.
Mahanoy Cyti, Pa.

Vice-Prezidentas

Vinc. Zukauckas
P. O. Bx 200 Northampton Mass.

Knigius

Rev. A. Burba, L. Box 1053
Plymouth, Luzerne Co. Pa.

Sekretorius

Jurgis Kazakevyczia,
P. O. B. 391 Hazleton, Pa.

Kasos apie kunai:

Rev. Juoz. Kaulakis
1029 S. 5-th st. Philadelphia Pa.
Vinc. Chmieliauckas
Shenandoah, Pa.

Adresai Susivienyjimo kuopų.

1. Edwardsville, Pa. dr. szv. Ant. Silv. Pauksztys, Bx. 12,
2. Forest City, Pa. sz. J. sz. Ant. draug. ir kp. Pr. Dragunas Bx. 411.
3. Wanamie, Luz. Co. Po. Ged. dr. Petras Sarpalius P. O. Bx. 33.
4. Elizabeth, N. J. „Susiv.” kp. Rev. B. Žindžius, lithuanian Church.
5. Plymouth, Pa. Voloncz. dr. J. Pauksztys Bx. 1018.
6. Plymouth, L. Co. Pa. s. Kaz. dr. Paul, Staskevyczia Bx 528.
7. Pittston, Pa. „Susiv.” kp. V. Gradeckas, 189 N. Main Str.
8. Carbondalle, Pa. szv. Stan. dr. Jonas Prusas L. Bx. 753.
9. Cleveland, O. szv. Jur. draug. N. Olezinskas, 825 St. Clair Str.
10. Philadelphia Pa. „Susiv.” kp. V. Ambrozevyczia 1944 S. Tenth St.
11. Waterbury, Conn. „Susiv” kp. Jonas Teraila 24 John str.
12. Shamokin, Pa. szv. Jurg. dr. Silv. Bruožis 201 Franklin str.,
13. Baltimore Md. sz. Kaz. kar. B. Zolynas, 264 N. Exeter str.,
14. Pittsburgh, Pa. „Susiv.” kp. Jurg. Murauckas 2801 Penn. Ave,
15. Chicago, Ill. „Susiv.” kp. S. Abromavyczia 946-33rd str.
16. Hazleton, Pa. „S.” kp. v. Vyt. Jenulevyczia 601 E. Diamond str.
17. J. Wilkes-Barre, Pa. „Susiv.” kp. Vinc. Trapėnas, 88 South Mead str.
18. Edwardsdalle, Pa kp. St. Tamulis.

19. Northampton Mass. „Susiv” kp
V. Vaicziulis, Bx. 200.
20. Union City, Conn. „Susiv.” kp.
Ign. Grieszius Bx. 113,
21. Detroit, Mich. „Susiv.” kp.
F. Strakalaitis 1796 Mich. Ave.
22. Bridgeton N. Y. „Susiv.” kp.
Ch. Konstatinavyczia 66 Cohausey st
23. Amsterdam N. Y. „Susiv.” kp.
Stasys Gaska, 12 Milton str.
24. Glen Lyon, Pa. Keist. kp.
Juoz. Anskys Bx 165,
27. Scitico Conn. kp. W. P. Henry
Mr Jos. Jokubynas
28. Luzerne, Borough, „Susiv” kp.
A. Vaitulionis, Bx 281,
29. Richmond, Va. „Susiv” kp.
F Scher, 202½ Denny str,
30. Scranton L, Co, Pa, sz, Stan. dr.
Vinc. Rudzinskas, 116 Breaker str.
31. Mahanoy City, Pa. „Susiv” kp.
Ant. Danisevyczia, 18 W. Mahanoy st
32. Athol Mass. „Susiv.” kp.
J. Braszkys, Bx 885,
33. Ansonia, Conn. „Susiv” kp.
M. Peseckas,
34. South Boston, Mass. Vyt. dr.
Pr. Moekevyczia 262 Fourth str.
35. Pittsburgh, Pa. Vyt dr.
M. Smoluka 2509 Larkins Alley
36. Cincinnati, O. szv. Kazim. dr.
M. Masolas N. 6 E. Liberty str.
37. South Brooklyn N.Y. kp,
Juoz. Giegznas 753 —3 rd. ave.
38. Brooklyn E D N Y kp
J. Moliuszis 73 Grand str.
39. Mc Kees Roaks, Pa. „Susiv” kp.
Mot. Szlekys, Bx 194,
40. Newark N. J. szv. Jurg. dr,
Domin. Sziopis 53 Hayes str,
41. Brighton Mass. Juzap. dr,
T, Kupstas 66 Market str,
42. New York City „Susiv” kp,
Pran, Dambrauckas 63 Chrystee str,
43. Philadelphia, Pa, Szv Juoz dr,
Mot. Zolinas, South 33 str.
45. Homstead Allegheny Co, Pa,
Szv Juoz dr, Auczia b 149
46. Pittsburgh, Pa, Sz, Juoz dr
Vincas Kudzius 2743 Carson str S S
47. Shaft Schuil. Co. Pa.
Jonas Kunca Box. 22,
48. Yonkers, N. Y. kp.
Vin. Dapszis Clinton
Place, No. 127.
49. Thorp Wiss, kp.
P. Mikolainis, Bx 52
50. Mahanoy Plane, Pa. kp.
T. Vilkaitis, Bx 31,
51. Shenandoah Pa, kp.
Rev. A. M. Milukas,
52. Minersville, Pa. kp.
Kun. V. Matulaitis
53. Terrville Conn. kp.
Wil. Gilevyczia b. 158
56. Traver City, Mich. kp.
. Gaubas P. O. b. 779.
57. Broad Brook, Conn. „Sus.” kp,
M. J. Damijonaitis.